Ročník XXV. jubilejní
Rok 1947-48

ČČSH

Číslo 7-8, sešit 3
Leden-březen 1948

ČASOPIS ČS. HOUBAŘŮ

Mykologický sborník

ACTA SOCIETATIS MYCOLOGICAE ČECHOSLOVENICAE

Tyto dva krásné znaky jara, t. j. smrž obecná (forma zašpičatělá, **Morchella esculenta** L. f. conicoides Sm. a smrž žlutá **M. esculenta** L. f. conicoides lutea Sm jsou vzaty ze Smotlachova barev. atlasu, ale nikoliv z dílu I., nýbrž z dílu II., který jest v obrazech již připraven. Prvá smrž je světle hnědá, druhá z plného slunce je světle žlutá. Nožky obou jsou bílé a u formy žluté dole rýžkaté. Houby I A třídy (extratřídy) kuchyňské i jiné hodnoty. Ke všem jídlům vhodné; bez spařování požívatelné. Neobsahují jedovatou kyselinu helvelovou. Dají se i pěstovat, jak píše dále náš vynikající spolupracovník Prof. Dr. Jan Macků.
(Sbíral Urban, foto Kříž.)

Vědecký list a orgán Čs. mykologické společnosti (ČMS), Mykologického výzkumného ústavu (MVÚ) a houbařské pětiletky ČSR.
Vydává Čs. mykologická společnost • Založil a řídí dr. Fr. Smotlacha

Předplatné 75 Kčs

Ročenka. Všem odběratelům ČČsH bude poslána s 9.—10. číslem **Ročenka ČMS 1948** pod názvem:

Dr. F. Smotlacha:

Základy vědy o houbách.

(Z původního výzkumu hub v začátcích houbař. pětiletky a vládní dvouletky 1946—7.)

ČČsH nemůže stačiti přívalu krásných a cenných článků a zpráv našich spolupracovníků o výzkumu hub. Proto bude vydána ročenka. Cena této nové prémie bude obnášeti (dosud není stanoveno) asi Kčs 60.— místo 90.—, jež bude státi u knihkupců. Poněvadž je to trochu větší peníz, který mnohým schází, prosíme, aby nám všichni odběratelé, kteří si prémii nemohou odebrat, napsali to včas koresp. lístkem. Naopak zase ti, kteří chtějí za zlevněnou cenu více výtisků, sdělte to rovněž.

Ročenka ČMS, kterou chystáme, bude obsahovati Smotlachův přehled (klíč) hub hřibovitých a podrobnější jeho práci o pěstování hub. Jen tyto dvě věci dobře cenu ročenky.

Co je to za houbu? Každý odpověz redakci.

Tři hádanky. Abychom naučili své čtenáře znát houby i podle obrazů, dáváme do každého čísla obrazy hub. Takovýchto obrázků jest ve všech ročnících ČČsH přes 1000. K tomu přistupují obrazy v našich atlasech. Abychom utvrdili čtenáře ve znalosti hub i podle obrazů, dáváme jim nyní do ČČsH obrazy hub bez označení se žádostí, aby nám všichni čtenáři sdělili, o které druhy hub jde. Tak v tomto sešitě jest takováto hádanka na obálce, v předešlém čísle byla hádanka na str. 87, obr. 19. Někteří dosud tento obrázek neurčili a dosud nám nenapsali. Také jeho název nenapsali. Prosíme o to dodatečně. V XXIV. ročníku ČČsH stala se nám při výběru obrázků nahodilá chyba. Měli jsme dva obrazy vedle sebe ve štočku (a ovšem i jinak) si velmi podobné. Vzali jsme nesprávný štoček. Při korektuře byl obrázek nejasný. Proto zmíněný obraz je nyní označen chybně, jako druh příbuzný a podobný. Nikdo na to dosud nepřišel. Proto je to nyní hádanka. Kdo rozluští alespoň jednu ze tří, bude zvlášť uveden v ČČsH. Z vítězů ten, kdo rozluští všechny tři, obdrží jeden (losem) Smotlachův »Atlas hub« (Mycologia practica). Lhůta je do konce března 1948. Napište nám i ti, kteří určíte správně obraz na této obálce i obr. 19 na str. 87. Kdo nemáš XXIV. ročník, objednej si jej.

Jak bude sestavena ročenka ČMS 1948. Smotlacha: Základy vědy o houbách. Úvodem bude Smotlachův »Přehled (klíč) hub hřibovitých«, jak jej přednáší pro pražské houbaře v technice (vždy v pondělí večer) a jeho »Pěstování hub, zvláště žampionů«. Oporou celého díla bude Smotlachův souhrn všech nových výzkumů v houbách za poslední leta, do něhož budou články v tomto čísle ohlášené vsunuty jako doklady. Z důvodů úspory místa bude vše zkráceno a zhuštěno. Za nepatrný peníz dostane se tak pro každého houbaře naprosto nutná kniha, tvořící opravdu základ k vědě o velkých houbách (k mykologii theoretické i praktické). Asistent ústavu Mir. Houška.

Z redakce a administrace. ČMS, ČČsH, MVÚ mají sta pilných spolupracovníků všude v ČSR a tisíce přátel (členů, odběratelů, čtenářů, návštěvníků přednášek, výstav atd.). Každý den dochází mnoho dopisů, zpráv, dotazníků. V prosinci a lednu přišlo jich na sto denně. Nebylo možno odpovídat jednotlivě, nýbrž společným dopisem současně poslaným na 4.000 adres. Nesmí si však nikdo mysleti, že snad jeho dopis nebyl pečlivě přečten, vyřízen a na pravém místě uložen. Ovšem vše najednou nelze vykonati při nejlepší vůli. I speciálních dopisů posíláme mnoho, ale je možné, že i některé důležité věci chybou staré nebo nové kanceláře (od 1. I. jsou tu zcela nové síly), která ji založila, není hned vyřízena. Proto klidně urgujte lístkem, při čemž sdělte na př. i svůj sběr hub, poznámky pro ČČsH atd. Každý, kdo platíš za něco složenkou, napiš na její zadní straně pro nás aspoň nějaké důležitější sdělení ze své práce, organisace atd! Pište také na složenku, zač platíte.

Dr. Rob. Vávra.

Prof. vys. šk. zem. Dr. Jan Macků:

Začneme pěstovati ušlechtilé smrže?

Il faut commencer à cultiver les nobles morilles.

Pěstování jedlých hub se dosud provádí prakticky tolik s dvěma druhy: žampiony a lanýži. Oba způsoby těchto kultur vznikly ve Francii, pravlasti mykologie. Bylo by záhodno pokusiti se u nás také o kulturu hub **chřapáčovitých**, zvláště **smržů** a **kačenek**, což by bylo velmi vítané a rentabilní.

Kultura těchto delikátních jarních hub se vyvinula postupně od pouhého napodobování přírodních poměrů až po racionální pěstění. Toto vzniklo, kdy d'Yvoir objevil, že typickým symbiontem smržů jsou **artyčoky** a **topinambury**. Nejstarší způsob kultury smržů spočívá v tom, že se určená část zahrady zbaví drnu, zkypří a poleje vodou, v níž byly zralé plodnice

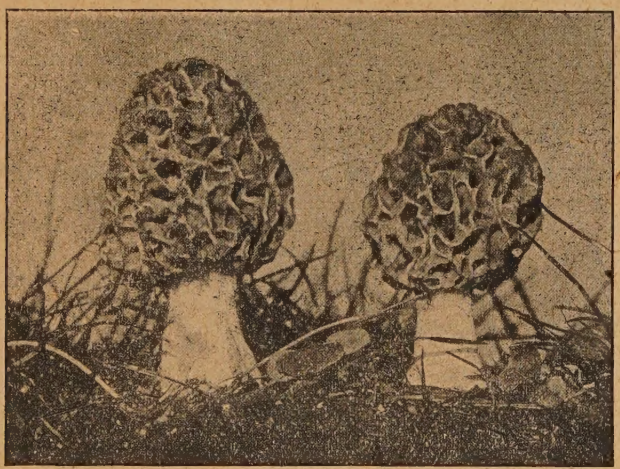

Obr. 23. Smrž obecná, **Morchella esculenta L.**, forma okrouhlá (hlavně ta vpravo) f. rotunda Pers. — Roste u nás na jaře v dubnu a zač. května. Klobouk je barvy hnědé, žlutohnědé až i žluté. Roste na stráních, v zahradách, dvorech, u cest a p. Je to houba jedlá, chutná, I A tř., chuťové i kuchyňské hodnoty. Je naprosto neškodná. Neobsahuje kyselinu helvelovou (chřapáčovou) a proto se může jísti bez spařování. Náš obrázek je vybrán za účelem doplnění článku prof. Macků o pěstování smrží. Houbu donesla svého času pí Irena Sokolová ze Sadské, obraz vzat z ČČsH. Napsal Sm.

hub spařeny a vyluhovány. Je též možné zbytky plodnic po záhonech poházeti. Tím se dostanou výtrusy hub v hojnosti do země a příštím rokem se smrže pravděpodobně na zahradě objeví.

Jiný způsob: dobře vzdělaný a kompostem, koňským hnojem a zahradní prstí prohnojený záhon posypeme z jara dřevěným popelem a polijeme vodou, v níž jsme spařili a vyluhovali zralé plodnice smržů nebo ucháčů. Aby záhon nezarostl plevelem, posypeme jej třískem nebo jehličím. Příštím jarem se objeví první smrže.

Při kultuře smržovitých hub je zajímavé použití t. zv. jablečné kaše. Jsou to zbytky z jablek po jejich lisování při výrobě jablečného moštu a marmelády. Jablečná kaše ovlivňuje patrně příznivě jako živná půda klíčení spor a vzrůst podhoubí. V zahradě se vykope 10 cm hluboký příkop, naplní se jablečnou kaší, na ni se pohodí suché řízky ze smržů, a vše se pokryje zemí shrabanou na pokraji lesů a obsahující hojně zbytků listí a větévek. Příštím rokem vyrostou z jara na záhoně smrže.

Nejracionálněji lze vypěstovati smrže v kulturách artyčoků nebo topinamburů: vhodný záhon v poli nebo v zahradě osázíme artyčoky nebo

topinambury nebo obojím. Když se tyto rostliny dobře zakořenily, rozhodíme po záhoně několik zralých rozmělněných smržových plodnic, případně pokropíme záhon vodou, v níž jsme plodnice spařili a vyluhovali. Na podzim, dříve nežli artyčoky proti zimním mrazům opatříme, rozložíme kolem jejich lodyh 1 cm slabou vrstvičku jablečné kaše, kterou vyplníme i veškeré volné místo mezi artyčoky a topinambury. Nato přikryjeme vše lehkým listím dubovým nebo habrovým a zatížíme suchými větvemi. Potom opatříme i artyčoky pokrývkou proti mrazům. Topinambury přikrývky nepotřebují.

Na jaře vyrůstají smrže hromadně mezi artyčoky a topinambury. Po sklizni smržů obděláme dobře artyčoky a topinambury a přihnojíme jim, případně vyhynulé kultury vylepšíme nebo obnovíme. Ač jsou obě rostliny vytrvalé, je třeba kulturu každým rokem posíliti, aby smrže nacházely svého symbionta vždy v hojnosti a dobrém stavu.

Smrže jsou houby vzácné a drahé a umělá kultura má nesporně budoucnost.

Kultury žampionů jsou podnikem lidovým a obecně hospodářsky prospěšným a důležitým, kultury smržů jsou podnikem nákladnějším a luxusnějším, ale stejně zajímavým a výnosným.

Prof. Václav Bartušek:

Vývojový kruh (cyklus) u vyšších hub stopkovýtrusých.

Cycle de développement chez les Autobasidiomycètes (Coprin, Champignon de couche).

(S 5 vyobrazeními.)

Podle prof. dr. Boh. Němce všechny rostliny, jejichž buňky jsou opatřeny jádrem, mají rodozměnu (metagenesi): střídá se v nich pokolení pohlavní s nepohlavním.

Houby nečiní v tom výjimku.

Střídání pokolení však nelze všude plně mikroskopickým zkoumáním zachytiti. U význačných druhů stopkovýtrusných rzí byla tato pokolení zjištěna již v šedesátých letech minulého století (1865 De Bary), ačkoli jsou jejich vztahy při cizopasném způsobu života složitější, neboť rodozměna je tu spojena s výměnou hostitelů. Proti tomu se objasnění jednodušších rozmnožovacích pochodů u vyšších stopkovýtrusých hub rouškatých setkává se značnými potížemi, poněvadž snoubení se buněk jejich podhoubí není tak zřetelné.

Poznáváme to na př. u hnojníku mrvního (šupinatého)*): Z výtrusu hnojníku klíčí prvotní podhoubí (primární mycelium), jehož bohatá vlákna jsou nepravidelně přepážkami rozdělena v mnohojaderné části (soubuní, coenocytia). V umělém pěstění netvoří toto podhoubí nikdy a v žádném prostředí výtrusorodých plodnic. (Obr. 24.)

Pěstují-li se však pohromadě podhoubí z několika výtrusů, takže se jejich větve navzájem kříží, je viděti, že se záhy přidružuje k prvotnímu podhoubí podhoubí druhotné (sekundární mycelium), složené z buněk, uzavírajících vždy dvě jádra, která leží vedle sebe a tvoří pár, t. zv. dvojjádří — dicaryon. Toto podhoubí se vyvinulo z dvoujaderné mateřské buňky (zygoty), která vznikla při setkání se větví dvou prvotních podhoubí, a to splynutím částí jejich buněčné plasmy, obsahujících po jednom jádru (t. zv. energid, podle Sachse). Ostatní jádra příslušného článku zanikají. Snoubení však není úplné, neboť dochází jen ke sply-

*) Hnojník mrvní (šupinatý) — Coprinus fimetarius Fr., náleží do skup. hnojníků, jejichž klobouk je z počátku pokryt vláknitými vločkami. Plodnice rostou hromadně na slamatých kupách hnoje a na jeho zaoraných chuchvalcích od března do října. Brzy se rozplývají. Třeň plodnic je čistě bílý, jemně šupinatý, později lysý, dutý, dole ztluštělý, velmi křehký. Blanitý klobouk o průměru 3—8 cm je zprvu kyjovitý až kuželovitý, pak rozprostřený, šedý, trhlinovitě až k hnědému středu brázděný, řídce krytý vláknitými šupinkami. Záhy se štěpí a ohrnuje vzhůru. Lupeny jsou volné, tenké, nízké, barvy růžové a pak jako výtrusný prach černé. Výtrusy veliké (12—14 mikrom.).

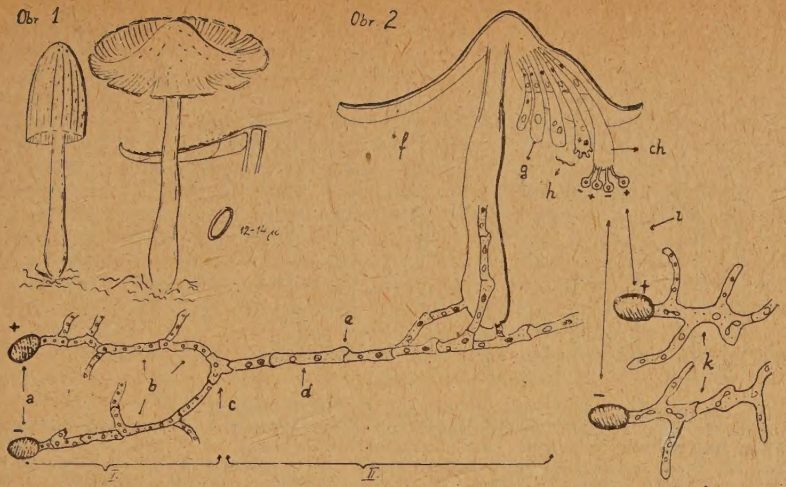

Obr. 24. obsahuje dvě kresby autora článku o vývojovém kruhu u vyšších hub.

Obr. 1. zobrazuje plodnici **hníku mrvnlho (šupinatého), Coprinus fimetarius L.**; připojen je i obraz normálního jeho výtrusu.

Obr. 2. **Značí nástin vývoje u rodu hníku — Coprinus**, vyšší to stopkovýtruse rouškaté houby různostélkaté (heterothallické), t. j. takové, jejíž tělo-stélka se cyklicky, jak bude vylíčeno, mění. Tento cyklus má dvě části:

I. **značí prvotní podhoubí spájivé** čili **gametophyt — I. pokolení (generaci), pohlavní.** Značka **a** zobrazuje normální jednojaderné výtrusy pohlaví ženského (—) a mužského (+). Písmeno **b** jsou články (buňky), které mají četná jádra. Písmeno **c** značí oplození: nejprve jen splynutí buněčných plasmat — plasmogamii. Splynutí jader — karyogamie nastává až v mladé výtrusorodé stopce — basidii (viz níže autorův obr. 4.).

II. **značí podhoubí druhotné, výtrusorodé** čili **sporophyt — II. pokolení** (generaci), **nepohlavní.** Značka **d** značí dvojjádří — dikaryon a **e** přezku (viz též autorův obr. 3, prostřední tři konce vláken). Plodnice, vznikající jak naznačeno na podhoubí II. generace, je tvořena jeho spletí. Na obraze značka **f** značí lupen plodnice pokrytý výtrusovým rouškem (hymenium). Písmeno **g** naznačuje splynutí obou jader teprve v mladé stopce (basidiu). Konečně **h** značí redukční dělení splynulého jádra na 4. Značka **ch** ukazuje, že v roušku jsou výtrusorodé stopky — basidie a že v krajním basidiu (stopce) vyvíjejí se 4 výtrusy na stopečkách (sterigmatech), jednobuněčné, dvojího pohlaví (—, +). Písmeno **i** značí cestu těchto výtrusů, z nichž pak — viz **k** — vyrůstá čili klíčí prvotní podhoubí prvé generace, pohlaví — nebo +; jeho články obsahují četná jádra. Částečně podle L. Plantefola. Kreslil a napsal V. Bartušek.

nutí mimojaderných plasmat — k plasmogamii, bez splynutí jader, která tvoří dvoujádří. Nicméně je tím položen základ k novému, výtrusorodému podhoubí. Z dvoujaderné mateřské buňky, vzniklé splynutím buněčných plasmat (zygoty) se totiž vyvíjí dalším dělením druhotné podhoubí, jehož vlákna se skládají z řady buněk rovněž dvoujaderných. Jejich jádra mají tudíž dohromady dvojnásobný počet chromosomů (**n + n**).*) Odtud je též název tohoto podhoubí mycelium diploidní proti prvotnímu podhoubí, jehož jádra mají jednoduchý (haploidní) počet chromosomů **n**.

Jestliže jedno z původního páru na pohled stejných jader (z dicaryonu) v mateřské buňce (zygotě) označíme jako samčí a druhé jako samičí, obsahuje i každá z dalších dceřinných buněk jedno jádro samčí a jedno samičí.

Růst druhotného podhoubí se děje t. zv. spájeným dělením jeho buněk (divisio conjugata):

Obě jádra ležící v páru vedle sebe (patrně samčí a samičí) se dělí

*) Chromosomy, z řec. chróma — barva, sóma — tělo. Jsou to části jaderné plasmy, které se umělými barvivy silně barví a jsou nositeli dědičných vloh (gen).

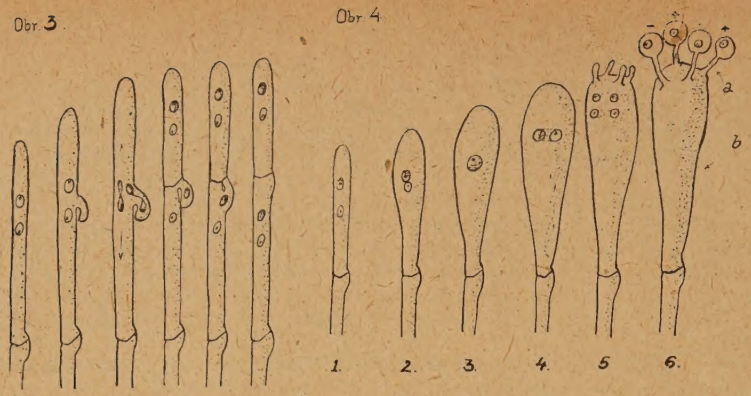

Obr. 25. obsahuje další dvě vyobrazení patřící k článku.
Autorův obr. 3. značí postup spájivého dělení buněk v druhotném podhoubí vyšších hub stopkovýtrusých. Obě jádra mají dohromady **n** + **n** = 2 **n** chromosomů. Na 2.—4. vláknu od leva vidíme dobře vývoj přezky. Podle L. Plautefola.
Obr. 4. **značí vývoj výtrusorodé stopky — basidie:** 1. Mladá výtrusová stopka (basidie), — konečná buňka houbového vlákna ve výtrusovém roužku. — 2. Splývání jader s **n** chromosomy. 3. Výtr. stopka po splynutí jader v jediné jádro s 2 **n** chromosomy. — 4., 5. Dvě po sobě následující dělení jádra (počtveření), při čemž se počet chromosomů zmenšuje na polovinu **n**. — 6. Dospělá výtrusorodá stopka (basidie) se 4 stopečkatými většími výtrusy, jejichž jádra mají po **n** chromosomech: **a** jsou stopečky výtrusů, **b** je výtrusorodá stopka — basidie. Částečně podle L. Plautefola. Napsal a kreslil prof. V. Bartušek.

ve dví přesně v téže době. Tím vznikají 4 jádra dceřinná. Z těch jeden pár (jádro samčí a samičí) se stěhuje (viz obr. 25) v buňce směrem ke špičce vlákna a tvoří jedno dvoujádří (dicaryon). Druhý pár jde v buňce směrem opačným, při čemž jedno jádro sleduje podélnou osu vlákna, druhé vstupuje do postranního váčkovitého záhybu buňky, do t. zv. přezky (fibula), která se právě vytváří. Tato přezka se prodlužuje a ohýbá, až se s buňkou spojí. Jádro přešedší přezkou se umisťuje vedle svého druha a tvoří s ním druhý pár (druhé dvojjádří — dicaryon). V téže době se vyvíjejí mezi oběma částmi buňky, kde se popsaný děj odehrál, dvě přepážky: jedna kolmo k ose vlákna, druhá v přezce, čímž se části buněčné plasmy s dvěma dvoujádřími od sebe oddělí. Spájené dělení buňky ve dvě je tím skončeno.

Druhotné podhoubí s dvojjadernými buňkami se splétá v kloboukovité plodnice hojníku, tvořící na svých lupenech výtrusorodé rouško (hymenium). Jeho povrch pokrývají jako samet konečné výtrusorodé buňky vláken podhoubí t. zv. stopky (Smotlacha) neboli basidie. V nich teprve dochází k splývání jader — karyogamii těsně před vznikem výtrusů. Splynutím vzniká jádro s dvojnásobným počtem (2**n**) chromosomů. Toto jádro se dvakrát po sobě dělí (počtveří), takže vznikají 4 jádra. Při prvním dělení se počet chromosomů zmenšuje (redukuje) na polovinu (**n**). Jádra pak vnikají do 4 stopečkovitých plasmatických výčnělků, které pučí na výtrusorodé stopce (basidii). Tím povstávají 4 jednobuněčné stopečkaté výtrusy. Jejich stopečky slují vědecky sterigmata.*) Tento děj je zobrazen na obr. 24 (1, 2) a 25 (3, 4).

Výtrusorodá stopka — basidie zůstává pak bezjaderná a její odpadávající zevní výtrusy (exospory) klíčí v nové prvotní podhoubí.

*) Pozor na nově zaváděné české názvosloví: Dříve se český název »stopkovýtrusé houby« —Basidiomycetes vztahoval na stopečky výtrusů (sterigmata), kdežto název »vřečkaté houby« — Ascomycetes na výtrusorodá vřecka (asci). Nyní: výtrusorodá stopka (podle Smotlachy) — basidium odpovídá výtrusorodému vřecku — ascus. Tím se v českém názvosloví dociluje téže pojmové jednoty, která je v názvosloví vědeckém.

Podle toho je vývojový kruh (cyklus), v němž se střídají: snoubivé pokolení pohlavní —gametophyt s výtrusorodým pokolením — sporophytem, tento (viz obr. 26):

Ze stopkového výtrusu (basidiospory) vzniká prvotní snoubivé, pohlavní podhoubí — gametophyt, složené z článků, jejichž četná jádra mají jednoduchý počet n chromosomů. Setkají-li se vlákna dvou prvotních podhoubí téhož druhu, nastává snoubení dvou částí buněčné plasmy, obsahujících po jednom jádru (dvou energid). Tyto jsou sice na pohled úplně stejné, ale v podstatě představují dvě snoubící se pohlavní buňky (gamety): samčí a samičí. Jejich snoubením vzniká mateřská buňka druhotného, výtrusorodého podhoubí — sporophytu, složeného z řady buněk dvoujaderných. Při snoubení dochází totiž jen k splynutí buněčných plasmat — plasmogamii a teprve před tvořením výtrusů ve výtrusorodé stopce (basidii) k splynutí obou jader — karyogamii v jedno jádro s dvojnásobným počtem 2n chromosomů. Takto oplozené jádro se pak dělí ve 4 jádra s jednoduchým počtem chromosomů a ta jsou základem 4 stopkových zevních výtrusů (basidiospor), jež klíčí v nové prvotní podhoubí.

Snoubení vyšších hub stopkovýtrusých je tedy rozloženo ve dvě stadia:

1. Splývání mimojaderných plasmat buněčných — plasmogamii, která nastává hned na počátku, když se setkají dvě podhoubí téhož druhu.

2. Splývání páru jader — karyogamii, ke které dochází až ve mladé výtrusorodé stopce (basidii).

Podobně je tomu i u vřeckatých hub.

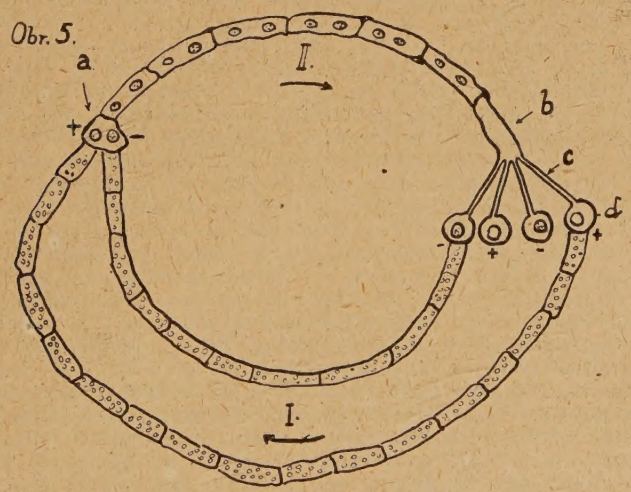

Obr. 26. **Vývojový kruh — cyklus hníku** (Coprinus) — autorův obr. 5. — má dvě části:

I. **Prvotní — spájivé podhoubí — gametophyt** — I. pokolení (generace), pohlavní (—, +), jehož články (buňky) obsahují mnoho jader. Písmeno a značí mateřskou buňku vzniklou spájením dvou energid (—, +) — částí buněčné plasmy s jádrem, obsahujícím jednoduchý počet — n chromosomů.

II. **Druhotné — výtrusorodé podhoubí, sporophyt** — II. pokolení (generace), nepohlavní, jehož buňky obsahují dvě jádra (—, +) dohromady s počtem n + n = 2 n chromosomů. Při tom b značí výtrusorodou — basidii, v níž obě jádra splynou v jádro jedno, které se pak 2× po sobě dělí ve 4. Písmeno c značí stopečky čili sterigmata; d jsou výtrusy zevní — exospory proti výtrusům vnitřním endosporám, které se tvoří ve váčcích čili vřeckách u hub všeckovýtrusých s jedním jádrem, jež obsahuje jednoduchý počet — n chromosomů. První tento cyklus osvětlil v podstatě již Lotsy 1907. Kreslil a napsal prof. V. Bartušek.

U stopkovýtrusého žampionu (pečárky), který je všeobecně studován v pěstované rase, jsou výtrusy na výtrusorodé stopce (basidii) v počtu dvou a jsou dvoujaderné. U divokých tvarů žampionů jsou proti tomu často čtyři jednojaderné výtrusy. Dvoujaderný výtrus klíčí v prvotní podhoubí, jehož články rovněž obsahují četná jádra, jako u hnojníku. Celé podhoubí, plsťové pletivo mladé plodnice i samy mladé lupeny jsou ještě složeny z mnohojaderných článků prvotního podhoubí, kde se nachází až 20 jader. Teprve poslední články, které skládají podrouškové (subhymeniální) pletivo a rouško (hymenium) samo, mění ráz: počet jader se zmenšuje a brzy se ustaluje na dvě jádra v buňce. Mladá výtrusorodá stopka (basidie) obsahuje dvě jádra, jež splývají v jediné. Dvojím po sobě následujícím dělením, při němž nastává zmenšení počtu chromosomů na polovinu (n) vznikají 4 jádra. Ta se stěhují po dvou do plasmatických základů stopkových výtrusů (basidiospor).

U žampionu zdá se býti nesnadným zjistiti vývojový kruh (cyklus), v němž by se postupně střídala pokolení pohlavní s nepohlavním. Nicméně je tu zmenšení (redukce) počtu chromosomů na polovinu, což bychom nedovedli pochopiti, kdyby neběželo o oplození při střídání pokolení (metagenesi) ve vývojovém kruhu (cyklu), jak jsme je poznali při vývoji hnojníku.

Literatura: L. Plantefol, Cours de Botanique et de Biologie végétale. Tome II. Paris, Eug. Belin 1931. — Gwynne - Vaughan a. Barnes, The structure and development of the fungi. Cambridge 1927.

Ing. Šafr:

Stopové prvky a houby.

Elementa particularia et mycetes (fungi).

Již název článku zní podivně! Stopové prvky (Spurenelemente) mají záhadný význam jak pro zdárný vývoj rostlin, tak i živočichů. Vedle k životu nezbytných zákl. prvků, jako dusíku, fosforu, vápníku, železa atd., mají velký význam ve výživě rostlin prvky, které ve větší koncentraci jsou vyslovenými jedy a slouží také k případnému zničení nižších hub, jako na př. měď a její sloučeniny. Síran měďnatý, modrá skalice, slouží v koncentrovaných roztocích k impregnaci dřeva (kyanisování), k postřiku révy ve formě bordóské jíchy atd. Rozředíme-li však modrou skalici dostatečně, na př. 1:100.000, tu se její vliv na rostliny stává blahodárným! Tak, přidáme-li na př. do kvasu třeba šípkového vína na 100 l 1 g modré skalice, zvýší se značně činnost kvasinek! Ovšem nezapomeneme ani na norm. výživu kvasinek jako je fosforečnan amonný, z nouze chlorid amonný a kys. fosforečná ve formě fosforečnanu sodného. Již z tohoto příkladu je patrno, že nižší houby nejen mohou zpracovati nerostné látky výživné, ale i vliv stopového prvku mědi. Podobně se chová selen, který způsobuje u zelených rostlin zvýšení chlorofylu a působí v půdě velmi příznivě na činnost bakterií, hlavně těch, které váží dusík ze vzduchu. Také selén i jeho sloučeniny jsou ve větší koncentraci jedy! Podobně působí bor na př. ve formě známé soli boraxu v zředěních větších asi 1:500.000 a ještě větších. Působí, že pohnojené rostliny boraxem více vzdorují suchu a vyvíjejí se normálně i za tak suchého léta, jako bylo loňské! Podobný vliv mají také soli kobaltu, molybdénu, příp. titanu! Také vliv sloučenin zinku je velmi patrný! Dá se očekávat, že při system. pohnojení kultur žampionů na př. solí selénu ve zředění 1:500.000 by musel být patrný značný příznivý vliv! Opírám se jen o pokusy s kvasinkami, kde příznivý vliv mědi a řádné výživy nerostnými solemi je velmi patrný! Podotýkám, že na př. měď v uvedeném zředění není škodliva ani člověku, naopak velmi prospěšna. V lidském mléku byla měď zjištěna ve stopách, též pro správnou činnost mozku je měď nezbytnou, jak zjištěno při nemoci jehňat! Účelem tohoto článku jen bylo upozornit na zajímavý a dosud ladem ležící úsek pokusnictví. Jako lit. uvádím: Dr. F. Boas: Dynamische Botanik, Lehman - Berlin 1941 (rozebráno), Dr. Domin: Výživa rostlin, vyd. min. zeměd. 1941, článek „Nerozřešená chem. záhada" v 9. čís. čas. Objevy techniky r. 1947. Též ve spisech

Mičurinových o užití manganu, který též jako jod, hliník a jiné, mají neznámý příznivý vliv na rostliny ve velkých zředěních! Zkuste to též ve vašich mykol. zahradách! Dalším pokusům zdar!

Jan Bulíř:

Jak daleko ucítí plži houby?

A quelle distance les limaçons sentent-ils l'odeur des champignons?

Utábořili jsme se na okraji březového háje za prudkého lijavce. Rozdělali jsme mohutný oheň, abychom usušili chvoj pro lože.

Vedle stanu stál drobný křemenáček osikový, asi 20 m dále statný exemplář této houby, na němž se pásl velký černý plž. Plodnici jsme vyvrátili a plže nechali na místě, zvědavi, co bude dělat. Vyrazil ihned ve směru na drobnou plodnici u stanu a byl za 5 minut ½ m od místa, kde požíral křemenáč. Jiné houby v okolí nebylo. Za půl hodiny si pochutnával na malé houbičce u stanu.

Nalezl tedy neomylně jedinou houbu v celém okolí v nejkratším čase. Nezmátl ho ani cizí pach lidí, pálících se větviček, ani dým ohně.

Pozn. red.: Jde tu o pěkný případ a příklad jednoduchého, ale velmi bystrého a cenného pokusnictví a výzkumu, který by měl každý napodobiti. V ročence ukážeme na další takové příklady, kde sama příroda stále před našima očima koná cenné pokusy — jen jim dobře rozumět. Sm.

Dr. F. Smotlacha:

I sucho 1947 potvrdilo existenci symbiosy hub se stromy.

La sécheresse en 1947 a confirmé l'existence de la symbiose des champignons et des arbres.

Za norm. let rostou symbionti: hřiby, holubinky, ryzce, plžatky, pavučince atd. do zimy, ba někdy, pokud je bez mrazů, i přes vánoce. Zažil jsem několik takových zim. Symbionti celoroční nebo podzimní vytvářejí své plodnice za mírných zim do prvních velkých mrazů, které zastaví asimilaci i u stromů jehličnatých a uvedou stromy i houby symbiotické do zimn. spánku. Příští fruktifikace u nich je pak až příští podzim, kdy také teprve případně zjistíme, že asi podhoubí některých hub bylo v zimě mrazy (nebo v létě suchem) vyhubeno, nebo silně poškozeno, že již plodnice nevytváří. Věnuji této otázce plnou pozornost a prosím o to i všechny čtenáře a spolupracovníky. Za norm. let možno zjistiti souvislost mezi asimilací lesních stromů a fruktifikací symbiotických hub.

Avšak r. 1947 pozoroval jsem jiný zjev. Symbionti i podzimní upadly předčasně ve spánek v jakoby zimní již v srpnu, září, nejdéle v říjnu a probudí se z něho patrně, když jejich život bude zachován, až r. 1948 na jaře, o čemž se přesvědčíme teprve až vydají opět plodnice, t. j. až na podzim. Deště v listopadu a v prosinci 1947, ač přinesly mnoho hub hniložijných (pařezových), neposkytly (ovšem jen tam, kde se sucho mohlo plně uplatnit, a to bylo ve větší části Č. a M.) téměř žádných hub symbiotických. Spaly za sucha lesy, spaly ještě více houby — „děti vlhka".

Symb. houby podzimní rostly r. 1947 jen tam, kde sucho nebylo tak úporné, kde přišly deště, což bylo v někt. krajinách na Sl., na př. v Tatrách, na vých. Moravě (Jeseníky, Beskydy) a ve Slezsku v horách, čili tam, kde sucho symbionty v zimní spánek předčasně neuvrhlo. Když nám byly hlášeny do ústavu sběry hub v listop. a v pros. 1947, pátral jsem pečlivě, kde se objeví symbionti, kterých se ještě za naší podzimní výstavy (od 5.—12. X.) objevilo něco málo na obvyklých místech v našich lesích. Pátral jsem však celkem marně. Jen tři výjimky byly mi hlášeny a je o nich psáno v ČČSH.

Pozdě na podzim 1947 výjimečně rostly: 1. Křem. březový (B. versipellis Fr. Sm.). Sbíral Talášek 16. XI. 1947 (viz předch. sešit ČČSH) v lese u Výžiny. 2. Slzivka zimní (Heb. hiemale). Sbíral Dr. Kotrouš ve

větším množství 30. XI. a 7. XII. v borovině u Lysé n. L. 3. Plžatka borová (Lim. hypothejum Fr.). Jedinou zakrnělou plodnici našel jsem pod borovicemi u rybníku Cikána v Hradci Kr. koncem listopadu 1947. Vyšetřil jsem ve všech těchto případech okolnosti. A tu můžeme konstatovati zajímavý zjev, že totiž ve všech uvedených případech šlo o výjimečné umístění podhoubí i kořenů příslušných symbiotických stromů v zemi ve vlhku spodní vody. Tak křemenáče vyrostly pod břízami u rybníčku, slzivky pod borovicemi v bažině, plžatka pod borovicemi ve vlhku u rybníka. Tyto houby měly na svých místech tolik vody, že jejich podhoubí se tam udrželo při plném vegetačním životě, kde všude jinde daleko široko kolem uvedených míst vlivem sucha u všech symb. podz. hub (o letních to nevíme, ale o pozdě podzimních, které by měly za příznivého podzimu vydati plodnice, ale nevydaly — ano) upadlo podle mého názoru v zimní spánek. (Nebo zahynulo? To se ukáže teprve v letošním — 1948 — roce.)

Kdo sleduje podrobně život našich hub, má ve výše vylíčených zjevech jistě nový a jasný doklad o existenci zmíněné symbiosy a úzké souvislosti mezi lesními stromy a příslušnými houbami symbiotickými: Kdežto listopad a prosinec (i částečně leden) poskytly poměrně mnoho hub hniložijných (nadbytek na př. lišky oranžové, penízovky sametonohé, hlívy ústřičné, kržatky průsvitné), houby symbiotické všude tam, kde se sucho plně uplatnilo, až na uvedené výjimky, nerostly.

Ing. Alb. Urban: **Špička obecná a močení krav.**

Marasmius Oreades Bolt. et urination de vaches.

Na základě svého dlouholetého pozorování se domnívám, že růst špičky obecné, na př. na pastvinách, má aspoň částečný vztah ke krav. trusu a zvl. k močení krav. Přestože špička vytváří svá bujná, zelená místa trávy na pastvinách, na lukách, na mezích zcela určitě patrně působením své nitrifikace, přece jen tu zde určitě působí také kravský trus a moč, které růst trávy a ovšem i špičky na přísl. místech silně zvyšují. Zdá se, že na místech, kde krávy pohnojily trusem a močí, že se špička obecná snáze než jinde zachycuje a že lépe zde prospívá. Zdá se, jako by moč hovězího dobytka působila zde jako povzbuzovač růstu špičky. Toto pozorování jsem učinil hlavně na okraji smrčiny, kde kruhy bujné trávy, kterou si špička na pastvinách a lukách určitě pěstuje, poněkud byly zeslabeny, ba dokonce na přechodu travnatého okraje do beztravné smrčiny potlačeny. Zjistil jsem, že za teplého a deštivého počasí špičky rostou nejen v trávě na kraji smrčiny, nýbrž i dále pod starými smrky, kde tráva již patrně vyhynula, nebo je aspoň silně oslabena. Viděl jsem jich tam celé oblouky.

Život špičky je zajímavý. Prosím p. prof. Smotlachu o jeho bližší vysvětlení.

*

Pozorování výše uvedená jsou správná. Staří věřili, stejně jako naše babička, která mně vysvětlovala, že hojný a bujný růst špiček na pastvinách a mezích pochází z močení dobytka. My sice víme, že zde působí, a to velmi význačně i přijímání vzdušného dusíku houbovými vlákny a odevzdávání tohoto dusíku trávě, konstatujeme však zároveň, že patrně i působení trusu a moče dobytka se zde příznivě aspoň částečně uplatňuje. Odkud tento vliv pochází? Patrně moč zvířat (i člověka) obsahuje i látky hormonální čili dráždidla či katalysátory. Tomu také aspoň částečně odpovídá zjev, že špičky rostou nejen na pastvinách dobytka hovězího, nýbrž i na pastvinách koz a ovcí. Již v novém svém Atlase jsem uvedl, jak jsem r. 1930 na kriketovém hřišti v Londýně, spásaném ovcemi, zjistil spousty kroužků špičky ob. s příslušným lysým mezikružím. Uvedl jsem již tam, že špička proto roste na pastvinách větší měrou nežli na lukách sekaných a že ovce, kozy, stejně jako krávy, vykusujíce trávu, porušují její odenky a tím dávají možnost houbě se v odenku uchytit. Je to jako u chorošů, kteří napadají poraněné stromy. Ovšem pravdě-

podobně i zmíněný vliv tu je. Prostě život velkých hub je mnohem složitější, nežli se zdá laikům nebo odborníkům převážně systematickým. Špička ob. je především symbiont, který si trávu, patrně svou nitrifikací, napřed pěstuje. Zároveň je však i parasit, který si ze své trávy bujně rostoucí a proto nápadně sytě zelené v době fruktifikace bere některé potřebné látky a patrně i vodu, kterou tráva dovede čerpat svými kořeny i hloubky, je-li jí nedostatek a když ji potřebuje (za suchých období) ke stavbě či zachování plodnic nebo i k udržování svého života. Avšak špička ob. dovede být z nutnosti patrně i saprofytem. Tím si vysvětlíme, proč špičky rostou i ve smrčinách zcela bez trávy. Znám tento zjev od mládí a našel jsem jej na př. r. 1938 i pod staletými smrky v Carskoje Sělu u Leningradu. V ČČSH a v přednáškách jsem dávno upozornil, stejně jako naši spoluprac.: Krejčí, Otruba, Šmarda, Štusák a j. (v. též můj nový Atlas hub Mycologia practica), že špičky v lese pod starými smrky rostou bez trávy, jsouce tam dovedeny původně patrně svou travou. Soudím, že buď tam pak z nouze saprofytují v humuse lesním, nebo přecházejí v symbiose a parasitismu z oddenků trav na kořeny smrků. Obě možnosti tu jsou. I ve stínu pod šeříkovým keřem jsem takto špičku zjistil. Také na pastvině je špička vedle symbionta a parasity snad částečně a současně i saprofytem. Viz též níže článek R. Smotlachové o špičce ob., rostoucí ve zvláštní velikosti na jižním mořském pobřeží Francie. Avšak určitě také faktem je, že špička roste dobře i tam, kde se nepase (luka, staré travníky parkové a p.).

Co problémů nám skýtají houby! Všechny v celku i každá zvlášť.

Smotlacha.

Miroslav Houška: **Houbám škodí přílišné sucho i vlhko.**

Les dégâts causés aux champignons par l'excès de sécheresse et d'humidité.

Chcem tu podať výsledok svôjho pozorovania o vlivu týchto dvoch činiteľov, t. j. sucha a vlhka na vzrast húb.

Pozorovanie som prevádzal koncom augusta 1947 na vých. Slovensku v košickom okrese. Pretože som bol zamestnaný, mal som málo času, chodieval som do lesa až k večeru. Pri tohoročnom suchu bol les celkom bez húb. Napriek tomu som tam chodil, pretože mám naše lesy rád a osviežil som sa po celodennej práci. Mojím obľúbeným miestom bolo údolie, ktoré na začiatku je veľmi úzke a ohraničené príkrymi stráňami. Najviacej tu rastú mladé brezky a kry hrabu, vyrastajúce zo starých pňov. Údolie mierne stúpa od severu k juhu a končí pašienkou. Na najnižšom mieste údolia tečie pri dažďoch voda s okolitých kopcov. Samotný prameň tu však nie je.

Jednoho dňa trochu popršalo, ale tak málo, že zanedlho bola pôda slnkom opäť vysušená. Len u zmieneného jarčeka, kde nemohlo slnko korunami stromov preniknúť, udržalo sa trochu vlahy. To stačilo, aby sa tu za niekoľko dní ukázaly prvé huby. Medzitým pôda opäť namokla vydatnejším dážďom a huby sa začaly rozrástať od jarčeka, čím ďalej tým vyššie. Najviacej tu rástly kozári brezové a hrabové. Pretože bolo u jarčeka už príliš vlhko, huby rýchlo hnily a nakoniec prestaly vôbec rásť. Taktiež nerástly na začiatku údolia, kde bol vysoký mach, nasiaknutý vodou. Behom 5—6 dní kozárov opäť ubúdalo, rýchlo stárly a schly. Rástly len na severnej strane, kde bol tieň. Zato vyrástly hojne v machu, kde sa udržala vlaha. Kozári tu maly krásne dlhé nohy, klobúk zamatovej hnedej barvy, trubičky zostávaly až do stara biele. Ale i sem preniklo nemilosrdné slnko, hlavičky boly svraštené, noha tuhá a suchá, trubičky šedé. Našiel som ešte niekoľko malých kozárov, sotva 2 cm vysoké, torí boli celkom vysušené a scvrklé.

Na všetkých uschnutých kozároch bolo vidieť, že tu platí zákon zistený už dr. Smotlachom, že pri vývoji plodnice za horúčavy usychá, a scvŕka sa najskôr časť jalová a len pozdnejšie trubičky, ktoré sa často vyvíjajú len núdzove.

Josef Vepřek: **Kočky a muchomůrka červená.**

A cat and Amanita muscaria L.

Článek prof. Jos. Svobody v ČSSH, r. XXIV., č. 1.—3. o **„Otravě much. obecnou"** (A. muscaria L.) vybavil mi příběh o otravě dvou koček dotčenou houbou, na který se dosud s podrobnostmi pamatuji, ač se událo více jak před čtyřiceti roky. Do mého rodného domu v Křeseticích u Kutné Hory docházíval po leta houbař z povolání z nedaleké vesnice, který obcházíval okolní fary, statky a školy a nabízel své sběry na prodej. Byl jsem tenkráte senkundánem kutnohorské reálky, když opět přišel počátkem šk. roku, přinesl houby a zanechal u nás dva krásné exempláře červené muchomůrky, jejíž zářivě červená barva mne i mé sourozence přímo okouzlovala. Matka je rozkrájela na talíř, polila mlékem a takto nalíčila na mouchy. Talíř postavila na chodbě přízemního domu na desku, která kryla veliký kotel, v rohu stojící. Nad kotlem bylo okno, které vedlo do dvora. V kritickou noc toto okno zůstalo nedopatřením otevřené. Po časném odchodu mého otce z domu, který prováděl stavbu ve vzdálenější vesnici, postřehla matka druhého dne zrána, že zmizelo otrávené mléko z talíře; otevřené okno nad kotlem dávalo tušit, že to byly kočky, které u nás nikdy nesměly zůstat přes noc v obytných místnostech. Vzrušená, předčasně nás děti probudila, sdělujíc nám, že obě kočky leží v zahradě otráveny. Ležely blízko sebe v rigolu terasovité zahrady, kudy odtékaly dešťové vody do sousedního rybníka pod terasou, vzdáleny ne více než asi pětadvacet kroků od místa otravy. Kalné oči vytřeštěné, a těžký dech zvedal úžasně zježenou srst, uválenou a znečištěnou. Vrátil jsem se ze školy jako přespolní žák teprve večer domů, kočky ležely dosud na svých místech a jejich tělesný stav byl již mnohem bídnější. Smrtelný zápas trval již nejméně dvanáct hodin a nebyl dosud skončen. Teprve za pozdního večera s příchodem otcovým dvě rány z revolveru ukončily tuto trapnou a nešťastnou kočičí historii.

■

Člověku mírně jedovaté houby neškodí vůbec, většině bylinožravců, zvl. též lesním (koza, králík, veverka), kdežto masožravce (pes, kočka) usmrcují. Dříve se tento rozdíl neznal a proto bylo mnoho hub mnou později z podezření jedovatosti úplně osvobozených (hřiby modráky), nebo jen za mírně jedovaté prohlášených (much. červená), prohlašováno i člověku za smrtelně jedovaté. Tak totiž ukázaly pokusy, vykonané s těmito houbami franc. lékaři v minulém století, hlavně na psu, který byl tehdy v medicině obvyklým pokusným zvířetem. Smotlacha.

Josef Urban: **Muchomůrka šišková.**

Amanita strobiliformis Vitt.

Muchomůrka šišková je statná houba, rostoucí vždy hluboko ze země. Třeň její jest tlustý, v zemi tenký. Málokdy se nám podaří vyjmout jej celý ze země, neboť dosahuje hloubky až taky deset centimetrů. Klobouk světle šedý, někdy bílý, později lesklý, připomínající barvou opuku. V mládí kulovitý, později rozložený, 10—20 cm. Na klobouku je několik hrbolků se zbytky vela, v podobě šupin šišky. Proto její název šišková. Někdy však jest klobouk hladký, bez zbytku vela; to jest již houba starší. Pozoruhodný jest její prstenec (límeček), který jest dosti tlustý a v mládí zespodu orosený, mající na sobě bílé kapičky, které se nacházejí též na koncích lupenu. Ale jen v nepatrném množství, a to jen než se prstenec oddělí od okraje klobouku; pak ještě asi den. Později kapičky mizí a límeček přestává být orosen. Je to tedy houba slzivá, slzivka, jako někt. jiné. Rozetřeme-li takovýto orosený prstenec mezi prsty a necháme zaschnouti, najdeme na nich stopy jako po opuce nebo vápně. Tak nám totiž zbělají prsty. Donesl jsem ji často do poradny a na přednášky. Na přednáškách často prstenec zmizel u některého badatele v kapse a tak mnozí přítomní viděli much. šiškovou už jen bez prstence. Radost

jsem z toho ovšem neměl. Roste v lesích listnatých pod duby. Sbírám ji v okolí Žehuně v Chlumecké oboře, kde roste jednotlivě i pospolitě (5—6 kusů v hejnu). Zato v Kozí Hůře (moje myk. zahrada) roste jen na jednom místě. Nejpřesnější záznam o ní mám z roku 1944, kdy rostla od 15. VII.—25. X. Našel jsem jich 16 kusů také někdy najednou. Na uvedených místech rostou též smrže a hřiby, satan, podezřelý modrák purpurový. Je to místo teplomilných hub. Letos jsem však žádnou much. šiškovou nenašel. Září 1947.

■

Muchomůrku šiškovitou (A. strobiliformis Vitt.) jsem nalezl 24. VII. 1944 ve smrkových a borov. lesích u Veselí n. L. Rostla spol. s šedivkou (A. spissa Fr.), které je blízce příbuzná. Mezi ohromným množstvím šedivek bylo m. šiškovitou těžko pohledem rozeznat. Je proto zcela možné, že m. šiškovitá není tak nesmírně vzácná, nýbrž že je pro svou podobnost s šedivkou snadno přehlížena, zvláště při jejich hromadném výskytu. Dále jsem ji sbíral 27. VII. 1945 v slunném dolíku poblíže říčky Čistá v Krkonoších, pod mladými smrky ve společnosti A. vaginata Fr. u Černého Dolu. Jiří Hlaváček.

●

Do vědecké ročenky ČMS, ČČSH a MVÚ bude zařazen následující můj článek (aby hodnota ročenky jím vzrostla - pův. byl zařazen do toh. čísla - pozn. red.): Úvahy o výskytu a růstu velkých hub: Ing. Jar. Berounský. — Nomenklatura hub a poznámky k ní: Ing. Jar. Fejlek. — Barevná fotografie: Dr. Jan Forman. — Látky minerální nebo počasí?: Josef Háša. — Další přehlížený význam hub: Indikátory půdy: Jaroslav Chytil. — Měsíc a houby: Jan Juránek. Někteří škůdcové hub: B. Kašpar. — Dovíme se, jak rostly houby v dávných dobách: Josef Kafka. — Které houby znali a sbírali Čechové za Karla IV.: Václav Machek. — Deformace hub vzniklé přílišným vyschnutím: Zdeněk Martínek. — Podmínky růstu hub. — Kdy rostou hodně houby: JUC Jar. Pavlousek. — Hromadný výskyt některých druhů hub: Dr. Jos. Pecánek. — Houby v borovinách: Fr. Probošt. — Mé zkušenosti s fotografováním hub: F. Řezníček. — Lihoviny při otravách houbami: Ing. V. Slouka. — Vliv sucha r. 1947 na růst hub a vliv měsíce: Fr. Steinbrenner. — Jak je to s vlivem luny na růst hub: Ing. Jiří Štěpánek.

B. Základní výzkum a poučení. Klíče hub.

Čtenáři ČČsH, podrobujte hlubšímu výzkumu všechny naše význačnější houby!

Již v roce 1941 v ČČSH a pak v r. 1945 v pětiletce je sdělen podrobný výzkumný program MVÚ a ČMS pro každého. Opakujeme z něho to nejdůležitější:

Každý seznam se nejprve důkladně s nejdůležitějšími 200, 500 až 700 druhy hub jedlých, jedovatých a přírodopisně zajímavých. Pořiď si jejich matriku, podobně (třebas jednodušeji) jak byla vystavena pokl. Háskem na výstavě, zjisti, kdy a kde rostou, sleduj jejich kuchařskou cenu atd. Zaveď si »Knihu hub«, kam zapisuj si všecko, co o houbách zjistíš a co se o nich dovíš. Až budeš hotov se 300—500 základních hub, postupuj dále po rodech a čeledích, nejprve nejvýznamnějších.

2. Každý prostuduj si především houby hřibovité a důkladně prohlédni si »svou« mykologickou zahradu.

3. Každý vol si další čeledě (velké rody) hub, nejméně dvě, tři, na př. břichatky, choroše, holubinky, ryzce, žampiony, plžatky, šťavnatky, pavučince atd.). Pracovníci ústavu mají mezi sebou takto rozebrány všechny houby; chystají o tom své práce; navzájem se ve výzkumu podporují.

4. Přátelé a houbaři místní, v továrnách, školách a pod., utvořte kroužky čili odbočky našeho výzkumného ústavu a ČMS. Zvolte si svou společnou mykologickou zahradu, kam chodíte na houby, kde je studujete, a rozeberte si všechny čeledě hub tak, abyste je i místně ovládli všechny a mohli si navzájem pomáhat.

5. Stejně pracujte (učitelé, profesoři) ve školách se žactvem. Studenti s námi spolupracující, utvořte kolem sebe svoje kroužky, které si ve studiu rozeberou celý systém hub.

6. Osamělí pracovníci zařiďte si spojení s jinými mykology a ovšem i s ústředím v Praze.

7. Všichni udržujte velmi úzké spojení s ČČSH, ČMS a MVÚ. Vše nové a důležité napište pro ČČSH a naše knihy (zvlášť pro atlas). To, co jsme zde takto stručně naznačili, děje se dnes ve velkém vlastně již od r. 1941, ale v začátcích vlastně již (v MVÚ) od r. 1909, v ČČSH od r. 1919 a v ČMS od r. 1921. Takto pracuje dnes na tisíc našich mykologů. Všichni noví se připojte. Napište nám! Poradíme vám a sdělíme podrobnosti. Všichni houbaři, kdo jste tak dosud neučinili, pošlete svůj životopis a fotografii schopnou reprodukce.

Jaro se blíží. Všichni na houby! Všichni je sledujte, pište, posílejte!

Smotlacha.

Dr. F. Smotlacha:

Smrž podivuhodná čili baretová.

Morchella mirabilis Sm.

(se 2 obrázky).

Dvojdruh smrže pálkové — M. mirabilis Sm., zobrazené a popsané v novém Smotl. bar. Atlase (Mycol. practica), díl I., jakožto smrž pálková. Jde tu patrně o jeden a týž druh smrží odlišný jen tvarem klobouku, který má tvar v našem případě u naší odrůdy s velikými, bujnými plodnicemi baretový, kdežto u odrůdy druhé slabší, menší (zakrnělé?) má tvar pálkový. Klobouk prostě je u této menší odrůdy z velikého tvaru baretového zmenšen na tvar malé, tlusté pálky, jakoby ke stol. tennisu.

Stručný popis: Klobouk tmavě hnědý až skoro černý s nádechem olivovým, na různých nalezištích ve dvou formách rostoucí. Forma tvaru pálky stolního tennisu zdá se býti zmenšenou plodnicí formy druhé, baretové, která je větší. Baret se u dospělých plodnic nahoře a zvlášť u mohutných forem často (je tenký, křehký), na svém vrcholku snadno

Obr. 27. Smrž podivuhodná čili baretová, Morchella mirabilis Sm. Viz též obr. 1 a 12 v tomto ročn. ČČsH. Je po prvé podrobně popsána ve stejně nazvaném článku v tomto čísle. Všichni čtenáři si ji laskavě prostudujte a jestliže ji letos naleznete (roste v Praze a patrně i v jiných středoevropských městech za teplého jara), hlaste ji. Houbu na obrázku sbíral p. řed. Čs. kompasu Kasal, foto Háček.

Obr. 28. Morchella mirabilis Smotl. - Smrž podivuhodná: Vřecka (A), parafysy (P), výtrusy (Sp.) — Silně zvětšeno, elipsoidní, bezbarvé 20—24/9—13 n. Orig. Háček.

láme a dalším růstem uprostřed se otevírá. Kdežto dole při třeni jsou radiální pásy jamek jako při ženském účesu směrem nahoru zúžené a protažené, jsou nahoře na vrcholu baretu zcela volné a rozšířené. To můžeme pozorovati dobře na obrázku 1., 12. a 29. v tomto ročníku ČČSH, stejně jako ve jmenovaném Atlase na obrázku smrže pálkové. Zřejmě tu jde o radiální pásování podélných okrajů jamek, které jsou význačnější nežli okraje příčné, jež jsou slabší a trochu níže položené. Výška kl. jest 4 - 8 - 11, šířka 5 - 10 - 15 cm. Výška kl. je tedy nižší u této smrže nežli jeho šířka, což se vysvětlí tím, že jeho baret je shora zploštěn. To ovšem u formy pálkové není. Tam je kl. spíše vyšší nežli je jeho šířka. Celá plodnice formy baretové je 7 - 13 - 20 cm vys. Třeň je bílý, někdy místy zahnědlý, 3 - 5 - 9 cm dl., 3 - 4 - 7 cm tlustý nahoře, dole zduřený na šířku 7 - 8 - 9 cm. Kl. jen málo přečnívá přes hořejší konec třeně, čili je vůči třeni jen málo volný, ale při tom od něho jakoby nahoru odčesaný. Výtrusy elips., bezbarvé, 20 - 24/9 - 11 - 13 μ. Chuť a vůně křehké, trochu přituhlé dužiny je jako u všech smrží smržovitá, hřib připomínající, příjemná. Houba je jedlá a chutná. Hodnota I C tř. jakosti. Je ovšem jako všechny smrže ve svých plodnicích houbou trvalou, nečervivějící. Zdá se býti teplomilnou, neboť ve své velké formě vyrostla ve větším množství v Praze právě v době nejteplejší, t. j. v r. 1934 a 1947. Kdežto v r. 1944, kdy na jaře nebylo tolik teplo, vyrostla v Praze forma pálková, která se zdá býti, ač to není jisté, formou degenerovanou.

R. 1947 dodal mi smrž baretovou dvakráte p. řed. Čs. Kompasu Kasal, jemuž vyrostla 25. V. a 2. VI. na dvoře jeho domu v Praze XVI. (Smíchov), Plzeňská 68. Vyrostlo tu několik krásných plodnic, které fotografoval a vyšetřil kol. Háček. Zajímavé je, že jsem těchto smrží obdržel i r. 1934 z těchže míst na Smíchově celý koš. Byly to kusy veliké až ¾ kg vážící, takže jsem je nejprve pokládal za smrž obrovskou. Teprve později jsem poznal, že tu jde o nový druh, když mi byl poslán Dr. Žofkou z Kladna na fotografii. Občas mi byla přinášena do ústavu i smrž pálková, až teprve r. 1947 dočkal jsem se opět formy baretové.

Kdežto smrž pálkovou našel jsem r. 1944 15. V. v Praze u Stromovky, takořka v ulici, a bývá mi donášena jednou za tři, čtyři leta, dostal jsem smrž baretovou do rukou dosud pouze čtyřikrát, a to, jak jsem již řekl, v letech zvlášť teplých, čímž je potvrzena její teplomilnost. Kde je vlastní její areál (životní prostor)? Pozor na ni letos!

Josef Svoboda, Val. Meziříčí:

Parasitismus mikroskopické houby příčinou srůstu plodnic.

V době velkého růstu hub 18. X. 1943 dostaly se mi od p. of. v. v. Dvořáka z Val. Meziříčí do rukou dvě srostlice pravých ryzců, které nalezl u nedalekého Hrachovce pod borovicemi. Byly to srostlice ryzce borového. Jedna z nich skládala se ze dvou plodnic, které měly klobouky hodně pokroucené a spolu srostlé, třeně byly samostatné. Jen dole byly k sobě přirostlé. Druhá srostlice tvořila nepravidelný shluk většího počtu plodnic a představovala skoro kouli. Tři klobouky daly se na ní rozeznat. Lupeny nikde nebyly vytvořeny a spodní strana klobouků připomínala nějakou houbu hřibovitou. O těchto bezlupených ryzcích se zmiňuje Michael ve svém díle a praví, že nedostatek lupenů pochází od par. houby (Hypomyces lateritius Tull.). Není pochyby o tom, že ona také zavinila deformaci plodnic a jejich srůst. Podle Smotlachova barev. fot. Atlasu (Mycologia practica) jsou tyto deformované plodnice u ryzce pravého (borového, smrkového i jedlového) dosti časté a jedlé.

V. Lego: **Hřib hnědý na smrkové šišce.**

Právě jsem přijel z Jindř. Hradce, kde jsem byl 10 dní a kde jsem také houbařil. Našel jsem smrk. šišku, kterou prorostl Bol. badius. Prof. Gautner to laskavě ofotografoval. Posílám Vám snímek. Snad se hodí. Šišku s hříbkem posílám zvlášť v krabičce, obojí na praž. adresu, snad to dojde v pořádku. Z dopisu ze dne 11. VIII. 1944.

Poznámka: B. ladius je houba zajímavá svým životem. Je to snad saprofyt a symbiont zároveň. Obyčejně roste u borovic, ale nejčastěji v borovině, tam, kde jsou i smrky. Pozoruhodné je, že jsem jej také nalezl několikrát na šišce smrkové a že mi tak byl již dávno několikrát do ústavu zaslán. To ukazuje obrázek v ČČSH r. XX. I různé způsoby jeho růstu a časté jeho formy jsou zajímavé. Mluvil jsem o tom již ve své monografii hub hřib. a na mnoha místech v ČČSH. Smotlacha.

•

Topolky. K článku v čísle 4.—6. na str. 69 dovoluji si poznamenati: Zmíněné houby jsme sbírali již jako chlapci, a to za války, asi v letech 1916—1918, kdy jsme se školou chodili na ostružinové listy a místo toho jsme sbírali zmíněné topolky, u nás zvané potopůlky. Houby velmi chutné jako zelánky. Letos nevím zda byly, ale loni můj bratr ještě je chodil sbírat, a to v Brozanech n. Ohří u mrtvého ramene Ohře, kde byl topolový porost (ne vysoké topoly), ukryté v písku. Rostou tam již dlouhá leta. Mimo to v blízkém okolí rostou ve značné míře václavky. Jinak je to kraj na houby chudý, hřiby žádné, pouze žampiony, špičky a obrovské pesterce. Ovšem i to pomalu regulací řeky Ohře zmizelo. Potopůlky jsou v Brozanech známou houbou a hojně sbírány. Snad pro nedostatek jiných.

Václav Černý.

•

Do vědecké ročenky byl zařazen z důvodů již výše uvedených také můj výzkumný článek: Zvláštní můj nález v pralese: Josef Bílek. — Kde rostou houby: Fr. Brázda. — Poznámky k výskytu polního žampionu v lese: Ing. Jar. Fejlek. — Houby z Chýnovska (kraj Tábor): Ing. Lud. Hlaváček. — O houbách z Táborska: Ing. Lud. Hlaváček. — Co nového v mojí mykologické zahradě r. 1947 (Prostř. Bečva): J. Holčák. — Houby v Praze-Košířích (1946-1947): Karel M. Jakoubek. — Houby na Kamenicko-Šenovsku r. 1947: Arnošt Jech. — Houby Kutnohorska: Jar. Jeřábek. — Šupinovka obrovská (Pholiota grandis Rhea: Frant. Kolařík. — Houby v Šárce: Josef Kotek. — Hromadný výskyt kustřebky oranžové: Dr. Pavel Kurz. — Čechratka podvinutá je saprofyt?: Boh. Matas. — U Zásmuk letos houby nerostly: Josef Pačes. — Houby pozdního podzimu 1947 v Brdech: Pplk. B. Plánský. — Růžovce se daří v humuse lesním: Ing. R. Procházka. — Mé zkušenosti, kdy a kde rostou houby: Florián Urban. — Dosavadní výsledky výzkumu šupinovky obrovské v Č., Dr. Rob. Vávra.

V lesích u Mar. Lázní v květnu 1947 objevilo se několik B. rufus a B. luridus; počátkem června i vzácně B. pinicola. Pak vše přestalo a nerostlo nic do pozdního podzimu, kdy po deštích rostly sem tam houby hniložijné, jak i prof. Smotlacha všude jinde konstatoval. Symbionti nerostly.

Dr. Brunner.

Václavku císařskou sbíral jsem v Čadci na Slovensku ve smrk. lese v značném množství. Rostla zprvu jako bílé kolíčky ze země. Pak se tvoří klobouk a ten hnědne. Roste vždy pohromadě několik kusů. Maso velmi chutné. Nehnijí, načerviví. Prodává se na trhu a cení jako hřiby.

Rudolf Horyna.

Posílám ústavu houby, které jsem našel 3. I. 1948 v Husových sadech ve Znojmě k laskavé kontrole: pen. sametonohou, kukmák bělovlný (sbíral jsem jej ve St. Šaldorfě na ořechu), klanolístku (ze starých koňských kaštanů) a drobnou bolcovitku. 5. I. 48.

Dr. J. Kaupa.

Penízovku sametonohou sbíral jsem 15. XI. na březovém a dubovém pařezu u Mšena. V těchže lesích nalezl jsem ji ještě 14. XII. 47 na pařezu smrkovém, byla drobná, světlá a původně úplně zmrzlá. Po rozmrzutí se vrátila do původního stavu a byla ukázána na pondělní přednášce.

Josef Kašpárek.

Dva trsy penízovky sametonohé nalezl jsem 15. XII. 1947 na listn. stromě ve výši dvou metrů na nábřeží u Vltavy na Smíchově, když jsem šel večer do přednášky. Rostla tam ještě 12. I. 1948. Miroslav Houška.

Hník inkoustový nalezl jsem 15. XII. 1947 v našem pražském sklepě.

Josef Marek.

Svůj článek: Za houbami na stromech odložil jsem po dohodě s redakcí na příště.

Miloš Procházka.

Smrž špičatá roste podle mých zkušeností v dubnu a květnu ráda pod jasany. Dr. Oktávec.

Rostly. Po nových ale vyd. deštích (od 3. do 15. XI.), které nepronikly dosud v hustších lesích, rostly stále jen houby pařezové a podeštné (špičky, mrvele, penízovky, helmovky, třepenitky a p.) I václavky, tam kde dosud nerostly, 8. XI. zcela mladé se objevily.

Šup. kostrbatá pokračovala. Vyrostla začátkem října po malém deštíku v hustých chomáčích několika set plodnic pod starou lípou v Lipkách u Hradce Kr. na cestě, kudy prošlo sta lidí. Pak suchem ještě zcela mladá přestala růst, ztuhla. Až 14. XI. (po mírných, ale vyd. deštích od 3. XI.) nalezl jsem ji tam na 50 plodnic středního stáří, rozkopaných od chodců.

Pen. hustolistou zcela mladou nalezl jsem u Hradce Kr. pod duby na hrázi rybníka Roudničky k záp. obrácené (19. XI. 1947) a pen. sametonohou (mladou, drobnou) našel jsem na vrb. pařezu u Labe (14. XI. 1947). Smotlacha.

Sametku ve velkém chomáči nalezl jsem na kašt. pařezu v domě na dvorku v Praze II. (16. XI. 1947). Fl. Urban.

Pen. samet., třep. svazčitou a lišku oranž. pro přednášku sbíral jsem 9. XI. 1947 v Šárce. L. oranžovou vařili jsme ji v polévce, velice nám chutnala. Frant. Odvárka.

Hlívu ústřičnou, lišku oranž., třep. vláhomilnou, sbíral jsem 9. XI. pro přednášku v Tuchoměřickém háji. Lišku pomeranč. (zcela takovou jako ve Smotl. fotogr. barevném Atlase). Vařil v bramboračce. Výborně chutnala; je zcela neškodná. Ferd. Adámek.

Štít. jelení, l. oranžovou, helm. zimní, narostlou opeňku, pen. myší ocásek a šiškovou na šišce smrkové, třep. záp. a čirůvku nahou (Trich. nudum 1 kus) a j. nalezl jsem zač. listopadu 1947 v Libicích u Vraného a přinesl na přednášku. Rudolf Knetl.

Špičku česnekovou, zcela mladou, lišku oranž., třep. cihlovou nalezl jsem po deštích na okraji smrčiny (9. XI. 47.)

Jan Šístek.

Špičku česnekovou sbíral jsem po ten čas ve spoustách i ve Smiř. lese u Hlinska. Šembera—Fiala.

Mladou třep. vlahomilnou a lišku oranžovou posílám z okolí Jankova (13. XI. 1947). V. Schůt.

Spousty kržatek v lednu. 5. I. 1948 byl jsem upozorněn jedním známým rybářem, že u převozu z Hodkoviček do Chuchle roste mnoho hub, které vypadají jako špičky. Vypravil jsem se tam a objevil jsem ostrůvek mezi tůněmi, na kterém bylo veliké množství kržatek průsvitných. Takové množství a v té době je jistě zvláštností. Substrát stará tráva. Hejna, sta jedinců. Nejedlo.

Syrovinka se vyskytuje dosti hojně v Českomor. vysočině a v Orlických horách, více nežli na př. v lesích kolem Prahy, čili v nižších polohách.

Jan Ptáček.

Můj článek »Pečárka zápašná«, dávno do ČČSH zaslaný, bude otištěn až

v příštím čísle ČČSH, t. j. v sešitě žampionů. Václav Lapka.

Redakce žádá všechny spolupracovníky, kteří znají krásné nebo zvláštní naše některé žampiony (augusta, perrara atd.), aby o nich napsali články do zvlášt. sešitu žampionů (č. 9–10, XXV). Také o všech obyčejných druzích žampionů pište.

Lesní požároviště, kterých bylo roku 1947 v ČSR vlivem mimořádného sucha velmi mnoho, budou od časného jara jistě předmětem výzkumu našich houbařů, kteří zjistí, jaké houby na nich porostou. Především lze na nich čekati kustřebky, deštice, chřapáče a pod., které již za normálních poměrů rostou v lese na ohništích. Pak si ovšem všimněme, co poroste mimo tyto druhy. Tak jako památné sucho r. 1947 poskytlo příležitost výzkumu zajímavých zjevů, které je provázely ve vzrůstu a výskytu hub, tak mohou i lesní požáry přispět k dokonalejšímu poznání života našich hub, zvláště těch, které již normálně rostou na ohništích a milířích. Smotlacha.

C. Výzkum krajový a lokální. Mykologické zahrady.

Karel Krejčí:

Hledáte vhodnou mykologickou zahradu u Prahy?

Není daleko od Prahy — mnozí Pražané se v ní po celý rok a zvláště v létě procházejí a osvěžují . . . Povím vám všem o ní. Touto mykologickou zahradou je náš známý krčský les, který leží na hranici obec. katastru Kunratic, Chodova, Krče a Spořilova.

Mnohý neuvěří, jaké bohatství hub nám každoročně tento les dává, ano, sta a tisíce krásných hřibů, holubinek a jiných. Bydlím již výše 5 let v Chodově, nedaleko tohoto lesa, do něhož chodím v době »houbařské sezóny« skoro denně na procházku a na sběr hub.

Prošel jsem tento les (z větší části dubový, pak smrkový a díly březinek se smíšeným porostem) křížem krážem a ježto jsem byl skoro vždy houbami obohacen a potěšen, dal jsem se do prozkoumávání hub a zjistil, že zde rostou hojně tyto druhy: Hřib obecný (B. bulbosus Schaef.) i dubák (reticulatus), kozák špičník (B. scaber Bull.), osičník (B. rufus Schaef.), hřib žlutomasý (B. chrysenteron Bull.), hřib hnědý (B. badius Fr.), kozí pysk (B. subtomentosus L.); těmto třem posledně jmenovaným říkají zde bez rozdílu »poddoubník«. Modráky jako: koloděj (B. luridus Schaef.), hřib kovář (B. erythropus Kr.), hřib vlčí (B. lupinus Fr.) rostou zde vzácně. Hořký kříšť (B. pachypus Fr.) a hřib satan (B. satanas L.) zde vůbec nerostou. Klouzků (B. lateus L., B. elegans Sch. a B. bovinus L.) jsem zde dosud nespatřil. Zato naleznem zde mnoho velmi chutných holubinek, a to: H. namodralou (R. cyanaxantha Sch.), h. nazelenalou (R. virescens Fr.) a holubinka podrusá (R. alutacea Fr.) a j. Z holubinek nejedlých je zde nejvíce postoupena: h. křehká (R. fragilis Fr.), vrhavka (R. emetica Fr.) a h. zápašná (R. foetens). Liška obecná (C. cibarius Fr.) roste zde v ojedinělých místech. Po řídku žije zde čirůvka fialová (Tr. nudum Bull.). (Dokonč. příště.)

Dr. Otakar Mikysa:

Hřib obecný (smrkový) v Rýchorských horách.

Přes loňskou neúrodu hub vyskytl se hřib obecný hojněji koncem srpna 1947 ve vyšších polohách Rýchorských hor na Žacléřsku, tak zejména na horských loukách u Rýchorské boudy (1030 m) ve vys. trávě, blíže břízek a opodál smrků jednotlivě roztroušených a hořců. Rostl spíše osaměle, nikoli ve shlucích a představil se kusy zdravými, lepě urostlými s pevně modelovanými klouboučky barvy kaštanově hnědé, sametové, a se silnými, spíše kratšími třeni barvy bělostné. Tyto horské hřiby nebyly červivé. V nižších polohách vyskytoval se zde hřib ob. zcela vzácně, ve velkých samotářsky rostoucích exemplářích, zpravidla červy prohlodaných. Ve vlhčích les. travinách pod modřínem jako obvykle rostl klouzek sličný (loupák), avšak ojediněle. Křemenáče březové a osikové,

lišky obecné, ryzce obecné, kuřátka zlatá i různé holubinky byly tu řídké. Avšak celkem Žacléřsko mělo r. 1947 pro velké sucho přece jen v létě svoje houby. To se vysvětlí vyšší jeho polohou, kde byla větší zásoba spodních vod a kde snad i trochu více zapršelo. Horlivým členem ČMS a náruživým houb. praktikem v Žacléři je tamní obv. lékař MUDr. Josef Zoul.

A. Otáhal: **Do Ostravy!**

V ČČSH jsou články ze všech krajů, jen z Ostravy jsem dosud nic nečetl. Je zde houbařů snad více než v jiných místech, neboť velké procento Ostraváků tvoří lidé, kteří prožili značnou část života v les. krajích v okolí Ostravy. Je to vidět ve vlacích v době růstu hub. Člověk se skoro táže, zda je více hub nebo houbařů. A co sbírají? Na nepatrné výjimky jen hřiby a lišky. Kolik krásných a dobrých hub zničí tito „hřibaři"! Kolik by nasbírali, kdyby je někdo naučil znát aspoň 10—15 druhů hub! Lesy Beskyd i Jeseníků jsou velmi bohaté na houby a jsou z Ostravy dosažitelny vlakem za velmi krátkou dobu. Vždyť i el. dráha nás doveze za chvíli do Čavisova nebo do Kyjovic, kde roste dosti hub. Domorodci je většinou nazývají „trutiny" (otruť se = otráviti se), ale jsou to téměř samé dobré houby. I hřibů je tam dosti. Tedy: Lesů je v blíz. okolí Ostravy až k závidění, houbařů bez počtu a organisace sběru a poučování — žádné. Máme zde odbočku Přír. společnosti. Snad se tam najde někdo, kdo by mohl vésti míst. houbaře a vycházkami do lesů a přednáškami je naučil znáti a zužitkovati hubné bohatství našich lesů. Pomocníci by se jistě přihlásili. Je počátek jara — vhodné doby pro přípravu na léto. Ostravo, probuď se! Rád řeknu: „Dobrý den!"

Josef Pešek: **Zpráva z Rokycan.**

Rok 1947 byl v naší houb. oblasti katastrofální. Ač jindy bývají Brdy známy svou vlhkostí i v dobách sucha a největších veder, letos postihlo náš kraj nesmírné sucho, a to hned od jara a stupňovalo se až do léta, ale i dlouho do podzimu nezapršelo, teprve v listopadu. Marně jsme pátrali po známých stanovištích smrží a březnovek; hříbky se objevily v pol. července, ale jejich růst byl žárem slunce zastaven. A pak nepřetržité pražení slunce — všechno v lesích vysušilo a vyprahlo. Houby, pokud snad dříve vyrostly, našly se ztuhlé, mumifikované. Kde byla podzimní nádhera houbového podrostu? Houbaři se ani nepokoušeli hledat. Také praktické studium hub v přírodě bylo zabrzděno, doufejme, že nám to rok 1948 vynahradí. Vedením výzkumu rokycan. mykol. zahrady byl pověřen (volbou ve zd. Musejní společnosti) dr. Kamil Jáger.

B. Kašpar **Výstava hub v Machově v září 1946.**

V rámci činnosti Mykol. výzk. ústavu a mykol. zahrady v Praze pořádána byla výstava hub v kreslírně měšť. školy v Machově ve dnech 21. a 22. září 1946 péčí uč. sboru téže školy. Výstavce této předcházela houbař. vycházka žactva měšť. školy (vyšších ročníků a jednoroč. kursu při této škole) do obec. a far. lesa v Machově pod Borem za pěkného počasí v pátek 20. září 1946 od 10. hod. dopol., vedená p. Jar. Exnerem, řed. školy. Žactvo přineslo větší množství hub, které právě v hojné míře tam rostly. Přinesené houby jsem všechny určil. Žactvo je podle skupin upravilo v kreslírně pro výstavu na zel. mechu a opatřilo je jmény s označením, jsou-li jedlé nebo nepoživatelné, případně i jedovaté. Tak za součinnosti této školy umožněna byla velmi zdařilá šk. výstava houbařská, která byla pak ještě doplňována dodatečným drobným sběrem. Umožněna byla zvláště tím, že ČMS a její bezplatná poradna v Praze III., Karmelitská 14 (MVÚ), obětavě určuje a přeurčuje ve vel. množ. houby houbaři B. Kašparovi, ř. uč. v. v. v Machově. Výstavka byla hojně navštívena jako dřívější výstavka jihomoravských paprik z Vracova u Kyjova. Obě vzbudily vel. zájem zvl. u šk. mládeže.

Za svou mykologickou a zásobní zahradu pokládám:

Lesy u Lysé n. L. Vladislav Bém. — **Lesy hradecké,** zvláště u Býště a Hodešovic. Vilém Sokol. — **Les »Království«** u Olomouce. Rudolf Šedý. — **Prostor Býchory-Bělušice-Jelen** na severovýchod od Kolína. Ing. Vlad. Slouka. — **Krč a Malou Chuchli.** Zdeněk Fišer. — **Zbraslav, Roblín:** Eman. Kopecký. — **Vrch Melíšek** u Kamenice n. L. Dr. Josef Minář. — **Lesy Šárky** (pozn. red.: Čtenáři ČČSH a členové ČMS a MVÚ mu gratulují, neboť je mu letos — nar. 19. I. 1868 — 80 let). Jan Straňák. — **Údolí,** táhnoucí se od obce Oldřichova u Nejdeku k Sejfům (železn. trať). JUC Zdeněk Borský. — **Bohdanečské lesy »Zádní«.** František Jiroutek.

Houby na Slovensku. Pokiaľ sa týče húb po októbrových dášťoch, objavily sa na bratislavskom trhu zelenky, hlíva ústričná v krásnych exemplároch, pečárky polné a líška pomerančová. O vianociach sbieral som pekný trsy penízovek sametonohých na starých orechových stromoch u Sv. Jura. Dr. Ján Šedivý.

Svým přátelům-houbařům sděluji, že jsem svůj hostinec přenesl z Čelákovic do Brandýsa n. L. (»U labutě«), kde budu v houbách ještě více pracovati nežli dosud. Václav Hájek.

Les »Království« u Olomouce (rostlinná reservace) je i mou zahradou mykologickou. Miloš Knoflíček.

Muchomůrka zelená ve Hvězdě u Prahy. Nalezl jsem ji tam 12. VIII. 1944 s pečárkou oyčí 12 kusů najednou. Plodnice muchomůrky byly v různé velikosti. Ant. Konrád.

Na houby chodím do lesů v okolí svého bydliště na výběžcích Českomoravské vysočiny u Jaroměřic. Bedřich Papoušek.

Můj houbový rayon je Zbiroh (Lišná, Janoušky, Kohoutov, Podmokly, Ostrovec, Přísedice). Je to krásné na houby užitkové i jiné bohaté místo, kde si najdu kouty pro svou mykologickou zahradu. Kdo má stejné se mnou zájmy, sdělte to redakci. Josef Fišer.

Pořádám výstavy hub příležitostně ve své škole (měšťanka v Rychnově n. Kn.) Vladislav Šimáček.

Penízovku sametonohou, kterých roste letos plno v pražských sadech, posílám do ústavu k záznamu a pro přednášku 10. I. 1948. Markvartová.

Penízovku sametonohou posílám i od Humpolce. Roste tu na mnoha místech v hájích i mimo les na vrbách, kaštanu a pod. 14. 1. 1948. Bohumil Maršál.

Kržatka průsvitná. Posílám Vám, p. profesore, celý chomáč houby, kterou jste mi určil jako kržatku průsvitnou. Roste všude na trávnících v okolí Strašnic. 16. I. 1948. Arch. Josef Klessa.

Houby českého ráje (Pod Kozákovem) je název podrobného mého článku, který přijde do Ročenky. Hub je zde mnoho jedlých i jinak zajímavých, rostoucích jednak na mé zahradě (viz XXIV. ročník ČČSH), jednak v sousedním háji. Jan Dědina.

Ďáblický háj znám nejlépe po stránce hub z lesíků z okolí Prahy. Je to moje »mykologická zahrada«, kde v podrobném výzkumu hub pokračuji a podám o něm zprávu. Kdo chce se mnou spolupracovat, hlas se redakci. Antonín Brabec.

Zpráva z Orlicka. Letošní sucho nám nepopřálo tak hojný sběr hub v našem kraji pod Orl. horami, jako jiná léta. Přesto však se na vlhč. lesn. místech, i na lukách objevily svou dobou rostoucí (sice v malém množství avšak přece) lišky, hříbky, křemenáče, klouzky, bedly jedlé, holubinky, syrovinky, kožišníčky, pečárky, pestřece a nyní koncem září a zač. října též na pařezích václavky, jichž se dalo nasbírati veliké množství. Kdyby přišlo námi toužebně čekané dešťové zavlažení, dočkali bychom se ještě hojně hub podzimních. (9. X. 1947). Gustav Turynek.

Z Jíloviště přináším z 23. XI. 1947 ze smíšeného lesa hlavně lišky oranžové, kterých byl v tomto lese (borovice, smrky, listnáče) celý trs, jemuž se podařilo přetrvat mírné mrázky až do oblevy 20. XI., stejně jako strmělce vonné (Clit. fragrans), třepenitce cihlové na pařežu a špičce česnekové na uschlých větévkách na zemi. I krásnorůžek slizký tu byl. Hub nepatrně. Symbionty žádné. — Čekal jsem plžatky, muchomůrky, hřibovité, podzimní holubinky, strmělku podhrnutou, čirůvky nahé, mlženky atd. Avšak z toho nic. Josef Hásek.

Jaroslav Zíma: **Zmrzlé houby.**

Se zmrzlými a namrzlými houbami mám jen dobré zkušenosti. V naší rodině se houbaří i v listopadu a v prosinci. Na houby chodí můj tchán, říd. učitel v. v. Frant. Horych z Příbramě, který je náruživým a zkušeným houbařem. Rovněž i já s manželkou, pokud nám čas dovolí, chodíváme rádi na houby i za prvních mrazíků. Nosíváme zmrzlé hřiby, křemenáče, špičníky, havelky, zelánky, ryzce, klouzky, čirůvky nahé a dvoubarvé. Zvláště havelek, zelánek a ryzců na kost zmrzlých jsme často přinesli spousty. Naložili jsme je do pětilitrových lahví a vydržely nám až do července příštího roku, aniž by se zkazily, při čemž si vždy zachovaly dobrý vzhled a dobrou chut. I jinak jsme zmrzlých hub používali, na př. do polévek, omáček i na smaženici a nikdy jsme nezjistili, že by mrazem nějak utrpěly na jakosti.

Jan Pacák: **Které houby hlavně sbírají Smiřičtí k jídlu.**

Smiřice jsou vzdáleny od lesů dosti daleko, 5—6 km; jsou proto milovníci hub odkázáni na houby rostoucí na lukách a v zahradách. Velké oblibě se těší žampiony, kterých naroste na lukách některý rok velmi mnoho. Na podzim rostoucí čirůvka dvojbarvá (T. bicolor Pers.) se také v posledních letech pilně sbírá pod jménem václavky. Na březích regulovaného Labe pod sporadicky vysázenými modříny sbíral jsem r. 1943 klouzek sličný. Málo sbírána je špička travní (M. Oreades), ač se hojně vyskytuje. Je asi málo známá; r. 1945 přinesla mi jedna žena Telamonia urbica Fr. s dotazem, jsou-li to špičky. Každý rok se na některé zahradě, loni na sokolském cvičišti, vyskytla pýchavka obrovská (L. bovista L.); přestože já ji jím a doporučuji, nevěří se jí a nikdo — pokud vím — ji nejí. Podobně si nikdo nevšímá penízovky sametonohé (C. velutipes), ani hlívy ústřičné (P. ostreatus), ač každoročně na topolech a vrbách ji lze nalézti.

Rostou-li houby, vydávají se milovníci hub na kolech nebo i autech do okolních lesů vřešťovských; sbírají hlavně známé hřiby, křemenáky, kozáky, lišky, modráky řídčeji, někteří bedly, málokdo holubinku nazelenalou a bukovku, několik milovníků sbírá také václavku.

Oblíbený je ryzec pravý (Lac. deliciosus) a syrovinka (Lac. volemus). Jiné ryzce a holubinky jsou pomíjeny.

Fr. Peterka: **Pličky.**

Teprve v těchto dnech obdržel jsem I. díl Atlasu hub, ke kterému po všech stránkách, dovoluji si Vám vysloviti gratulaci a díky. Kniha všude srozumitelně poučuje a jistě mnohý z nás si doplní vědomosti nutné a tak kniha bezvadně splní svůj úkol. U jedné houby při této příležitosti chtěl bych se pozastaviti, o které mám zato, že bylo dosud málo psáno. Je to klouzek kravský, u nás na Kladensku zvaný plička. Jako chlapec, když jsem chodil na houby s otcem, býval těchto „pliček" plný les. Jen málo lidí tak jako dnes tyto pličky sbírají. Ani my jsme je nesbírali, ač byl otec přesvědčen, že jsou to houby jedlé. I vzhled těchto hub, zejména za mlada, je příjemný. Správně píšete o této houbě, že ji rády okusují veverky a rády požívají vepři. Setkal jsem se na počátku naší okupace v lese s venkovským člověkem, který zmíněné houby sbíral do nůše. Ptal jsem se ho, na co takové množství hub sbírá a on mi odpověděl, že když je nikdo nesbírá, že jimi krmí vepře. Pravil dále: „To kdybyste viděl, když žena jim ještě do toho namíchá trochu brambor a svaří, mohou se za tímto žrádlem utlouci a jen kynou." V lesích těsně kolem Kladna tyto houby již téměř nerostou. V unhošť. lesích směrem k Chýnavě, v místech, kde les končí a začíná louka, je těchto klouzků kravských (pliček) více než dost.

Vědecká ročenka ČMS, ČČSH a MVÚ bude doplněna tímto mým článkem (který byl původně určen do tohoto čísla ČČSH): Houbaři, houbaři, sklizeň se blíží: V. Hindrák. — Druhy hub, sbírané na Dačicku a jejich lidové názvy: Boh. Ježek. — Houby v kuchařské knize: Josef Jirous. — Několik pojmenování sluky svraskalé: Jan Juránek. — Jedlost Tricholoma saponaceum: J. Kohlmünzer. — Hník inkoustový v polévce výborný: Josef Kubát. — Lidová jména hub v okolí Poděbrad a Uchování hubných plodnic delší dobu: V. Vlast. Mašek. O jedlých houbách i v zimě rostoucích: Jaro Miškovský. — Ještě k loňské úrodě hub: Rudolf Šimek. — Sbíráme pařezníky: Petr Vlk. — O stravitelnosti hub: Jindř. Zahradník.

K jídlu sbírám tyto méně známé houby (vzato z dotazníků):

Šupinovku kostrbatou, václavky, čirůvky dvojbarvé, zelánky, havelky, choroše šupin., lipůvky, opěňky, penízovky sametonohé, česnečky (špičky česnekové), hřiby peprné, špičky travní (na Slovensku jim říkají »tančoky«, od slova tanec, že rostou do kruhu, podobně jako činí mlženky v mladém smrčí na podzim). Josef Kubát.

Všechny druhy jedlých holubinek, strmělek, penízovek, chorošů i muchomůrek. Ing. Dr. Josef Kulman.

Hřib smrkový, borový, klouzek obecný, hřib hnědý, strakoš, lišku obecnou, ryzec obecný, zelenku havelku. MUDr. Fr. Bečvář.

Čirůvky, zelenky, hřiby (borový, obecný, hnědý), klouzky, kozáky, křemenáče, lišky, pečárky, ryzce, smrže, špičky, strakoše. Rudolf Fugl.

Hřiby obecné, smrkové čili bílé, které možno upotřebit na všechna jídla, k nakládání i k sušení. František Vedral.

Pesterce, žampiony, hřiby, křemenáče, kozáky, bedly, václavky, kominíčky, lišky, ryzce (L. deliciosus). Ludvík Dudzík.

Hřibovité ryzce (delic.), syrovinky, Lepiota procera (rhacodes), pečárky. MUDr. Dušan Polívka.

Obě běžné čechratky, hníky obecné, holubinky: nazelenalou, mandlovou a černající, plžatky zardělé, slizáky mazlavé a lepkavé, ryzce černohlávky, špičky travní a česnekové, muchomůrky šedé, katmanky pošvaté, čirůvky havelku a červenožlutou, hřiby dutonohé, pestřeně, klouzky, kotrče, lošáky srnky, pýchavky, kořenovce. Ing. Jos. Minář.

Roku 1938 našel jsem několik plodnic pýchavky obrovské, dvou byla plná nůše. Bedřich Hulán.

Čirůvky dvojbarvé, mechovky, čechratky podvinuté. Jaroslav Buriánek.

Čechratky podvinuté, muchomůrky narůžovělé, jedlé holubinky. Štěpán Džbánek.

Lišky trubkovité, stročky, pýchavky, opěnky. Dr. V. Bošek.

Pokládám za nejlepší v různém jejich požití tyto houby:

Masák je nejlepší vůbec. Norbert Zelenka.

Muchomůrku císařskou, havelky, syrůvky, bedly jedlé. Jaroslav Sluka.

Hřiby v polévce, podzimky naložené v octě. Josef Svoboda, Karl. Vary.

Lišky, hříbky jako mozeček, zelanky do polévky, ryzce a kožíšky (podubáky) na naložení. Václav Červený.

Bedlu vysokou (jako řízek), zelinku do soli, klouzek obecný na smažení, václavky do octa. Irena Sokolová.

Do octa: hříbky, ryzce, růžovky. — Guláš: hříbky žlutomasé, čechratky, strakoše. — Řízky: křemenáče, růžovky, bedly. — Smaženice: směs s převahou pýchavek. — Mozeček: růžovky. — Polévka: májovky, špičky, hníky. Karel Trautner.

Ryzec hnědý v octě. Oznamuji Vám, p. prof., že jsem v létě naložil do soli větší množství ryzce hnědého a to jak samotného tak i ve směsi. Už asi 3 měsíce užíváme jej do bramboračck a je velmi dobrý. Své silné aroma si ponechal a proto je dobře dávat jej jen asi jednu velkou plnou lžici pro 3 osoby. Dá-li se množství 2 lžic pro 4 osoby, jest to již velmi silná po-

lévka. Soli jsem dával pokud možno méně a přidali jsme nařezanou cibuli a celerovou nať. Doporučuji používat. (Z dopisu 3. I. 1948.) Ed. Borovský.

Pomazánka z hub. 10 dkg nakrájených hub dusíme s 10 dkg nakrájené cibule bez omastku jen jsou-li to tvrdé houby (hřibky, křemen.) trochu podlijeme. Když je vše skoro rozvařeno a vysmáhlo, okořeníme tlučeným kmínem podle chuti, též rozetřeným česnekem, paprikou, pepřem. Prochládlé (ne studené) utřeme s 10 dkg vař. strouh. brambor (nebo kaše) a s 5 dkg marg. Lea Divišová.

Březnovka či cikánka. Bílá dužnina, křehká, drobivá, velmi sympatická, je chuti sladké, příjemné. Houba jedlá na všechen způsob. (R. I.)
Karel Kudrna.

Březnovka byla mnou sbírána za chladného jara 1920 až 11. VI. ve smrčině; je to podle potvrzení Smotlachova výborná, chutná houba. (R. I.)
Josef Krůf.

Žampion lesní (Ps. silvatica Fr.). Najdeme-li u lesa nebo v lese žampion s růžovými lupeny a třeněm oranžovým, ovšem s prstenem, ale bez pošvy, s kolboukem však hnědě šupinatým, sbírejme směle i tento druh, jest to jedlý, chutný dobrý žampion lesní. (R. I.) Václav Luňáček.

Žampion ovčí mi příliš nechutná, ale to je asi jen moje osobní zvláštnost. Dr. Bohumil Rejha.

Ztravitelně a výživně dušené houby. Očištěné a drobně pokrájené houby osolíme a dáme na suchý kuthan na oheň a dusíme tak dlouho až jejich vl. šťáva úplně vysmahne. Pak přidáme kousek tuku, podusíme, podlijeme polévkou a necháme chvíli dusiti. Takto připravené houby jsou velmi brzy hotové, jsou lehce ztravitelné a velmi chutné. Marie Herčíková.

Houby v octě. Mohu dobře doporučit k nakládání do octa kromě obvyklých hříbků a ryzců i mladší plodnice křemenáčů, mnohých druhů holubinek (jsou tvrdé a křehké), čechr. podvinutou a zejména též klouzky sličné. Neosvědčily se mně ryzce peprné a syrovinky. Dr. Mir. Holý.

Za nejlepší do polévky pokládám: hřiby včetně kováře, ucháče, smrže, plžatku pomrazku, havelku, kotrč. Do octa: ryzec, havelku, slizák, václavku, hřib. S vejci: křemenáč, růžovku, havelky, choroš sírový. Ing. J. Hlavsa.

Ucho Jidášovo čili bolcovitka (Auricula Auricularia Judae L.) nalezl jsem ve spoustě (mladé plodničky) dne 24. XII. 1947 na těchže starých sehnutých jasanech dole v Kinského zahradě, z nichž je vzat obraz ve fot. barev. Atlase Smotlachově — Myc. practica. Tři dny prší, sníh a led zmizel. Pařezy listnáčů jsou plny drobných plodniček »houby vánoční« C. velutipes Curt. Nasbíral jsem si jich plnou tašku na večeři. Také bolcovitky jsem si trochu nasbíral a pochutnám si na nich. Zkoušena jsouc k jídlu za syrova prof. Smotlachou, byla chutná. Z »Knihy hub« MVÚ 24. XII. 1947.
Zdeněk Fišer.

Za nejlepší z hub k různému použití pokládám: hřiby pravé (B. edulis), růžovku (A. rubesces) a ryzec obecný (L. deliciosus).
Jindřich Vodička.

Za nejlepší houby ke všeobecnému použití pokládám: hřibovité, ryzec obecný (L. deliciosus), syrovinku, bedlu vysokou a odřenou (L. procera, rhacodes), pečárky, pestřec, václavky, růžovku, špičky.
MUDr. Dušan Polívka.

Nový způsob konservování hub sdělím příště. M. Jelínková.

Jak připravují ryzec peprný v Italii sdělím v Ročence.
Květa Colosimo-Nikodemová.

Kržatku průsvitnou sbíral jsem dnes 30. I. 1948 v hejnu na své zahradě v listí pod jabloní. Na témže místě vyrostla i v listopadu 1947. Řezavý kloboučetk zprvu nasáklý vodou a proto tmavší, později zbledl vysušením. Nožka je světlejší, nahnědlá, pevná. Povahou připomíná tato kržatka špičky. Podle prof. Smotlachy, který ji propaguje již od r. 1907, tedy více než 40 let, je to houba zimní, rostoucí od podzimu do jara, jedlá, na všechny vhodné způsoby jako špička upotřebitelná.
Václav Chmelík.

Protokol o zjištění chuti a kuchyňské hodnoty šupin. kostrbaté a obrovské, kteréžto pokus byl vykonán dne 19. XI. 1947 ve výzkum. ústavu dra Smotlachy Pr. III, Karmelitská 14. Obě houby byly uvařeny jednak v houb. omáčce, jednak v polévce. Zjistili jsme, že oba druhy v uved. jídlech za tepla i studena jsou výborné, hodnoty prvotřídní. Potvrzují: as. Mir. Houška, M. Podlešáková, Vl. Vondrášková, dr. Smotlacha.

Jarka Blažek:

Jedlá nebo jedovatá?

Nejsem ani první ani poslední z houbařů, který takto dumá nad houbou pro něho novou. Stojí nad ní a mudruje bezmála jako Shakespearův Hamlet s typickým být či nebýt.

Abych dlouho nenapínal! Osud mne zavál v poslední zimní den letošního roku na Dobrošov k Jiráskově horské chatě u Náchoda. Tu a tam ležely ještě špinavé závěje něčeho, čemu ještě před měsícem se říkalo — právě padlý bělostný sníh. Ale kus dále kvetly petrklíče, sasanky, podlésky a nastojte! Tady pod těmi chuchvalci stařiny zvedá se něco jako houba! Na mou duši! Moje první letošní houby! Vypadá to jako sadovka, ale to není možné, ta není taková temně hnědá. Také na zvonovku se mně to nezdálo. Nu, nasbíral jsem si na slunné mezi na okraji smrkového lesa asi 30 dkg těch hub a teď hurá domů, cože jsem to našel. Jarní květena, voňavý vzduch, milé sluněčko, výhled do modravých dálek — to všechno bledne a ztrácí cenu v očích vědy — chtivého houbaře a jen domů, domů! Cože jsem to jen našel! Ještě že tu mám literaturu — studnici vědění.

Tak první. Co tomu říká Dr. Velenovský. Popis by se na moji houbu jakžtakž hodil. Snad je to přece **zvonovka pastvištní.** Ale! „roste celé l é t o do zimy". To je hezké, ale já ji našel ještě v z i m ě, třebaže už na jejím odchodu. A dále říká autor „praví se, že je jedovatá". To je tedy málo povzbuzující! — Co tomu říká Melzer, jehož „Praktický houbař" byl mým mykologickým slabikářem. Tam zvonovka není. Také není v Atlase hub Dr. Kaviny-Zejbrlíka.

Nu, tak dál. Mám „Přehled hub" Dr. Smotlachy, ale — ale ten zůstal ještě ve starém bytě. Tak tedy nevím, co říká zvonovce náš učitel vědy houbařské. — Dr. Macků o ní píše, že roste v l é t ě a na podzim a že je **„jedlá, ač někteří ji podezírají".** Nu, a nakonec R. Veselý tvrdí, že je nejedlá a že roste v l é t ě a na podzim.

Byl jsem z těch pouček tak říkajíc jelen. Je to zvonovka není to zvonovka. — A tak se mně hodilo zajet si do Prahy. Je neděle a přítel Dr. Smotlacha je jistě na Zámečku, tak hajdy k ing. Havlenovi, populárnímu „panu radovi", vůdci neméně populárních houbařských vycházek. Podíval se na mne přes brejle a povídá: „Nu, ano, je to **zvonovka pastvištní,** ta roste celý rok nejen v létě a na podzim." — „A je jedlá?" „Já jsem ji nejedl, ale Herynk říkal, že ji snědl celý talíř a že byly dobré."

Nu, a tak se stalo, že jsme na první jarní den měli polévku ze zvonovek. Že nejsou jedovaté o tom svědčí tyto řádky, které píši v dobré mysli a ve zdraví. Ale že bych si na nich nějak zvláště pochutnal, to nemohu říci. Prvorozenství bych za ně jistě nedal. Také vám nepovím ani, jakou měly chuť. Příště je zkusím dušené. Žena mně je jistě udělá. Ta uvaří všechno, co přinesu z lesa, kdyby to byly třeba předloňské choroše. A podle tvrzení mých známých mám být už několik let chladnou mrtvolou, co jsem už všechno zkusil.

Jedno ale vím jistě. Zvonovka pastvištní roste na truc všem těm příručkám také v časném jaře a dá se jíst.

P o z n. r e d.: Zvonovky jsou asi, stejně jako jejich příbuzné závojenky, jedlé, jsou však mezi nimi i houby jedovaté, jedlým velmi podobné, proto je sbírati k jídlu — tomu, kdo je bezvadně nezná — nedoporučujeme.

Sm.

•

Další otrava m. zelenou. Ke zprávě v posl. čís. ČČSH r. XXIV. ročníku (Lego) o otravě much. zelenou v Božkově u Mnichovic v r. 1944 oznamuji, že v jmen. obci došlo loňského roku (1946) opětně k dalšímu trag. neštěstí otravou much. zelenou. Obětí byli staří manželé, pensista asi 65letý a jeho manželka. Dojíždím tam po celé léto do chaty a houbařím v blízkém okolí a upozorňuji, že v hájcích a lesíkách v okolí nové dálnice vyskytuje se much. zelená ve velkém množství po celé léto. V pozdním podzimu loňského roku jsem nalezl tuto vražednou houbu také v Čimickém háji u Kobylis.

Jan Pancíř.

V. Vlast. Mašek:

Lidové pranostiky o houbách na Poděbradsku.

Stará Veverková na Chlumecku v Kolesách r. 1898 říkávala: Kdo na Velký Pátek v lese rozhodí sem a tam něco sušených hub, bude mít při jich sběru bohatou žeň.

Stará Bitmanka na Kolínsku 1890 v Býchorách tvrdila, že kdo chodí v lese s růženc em na krku zavěšeným, ten že najde tolik hub, že je sotva unese. Kdo vzdychá, kašle a kleje, ten že má štěstí jen na prašivky. Jestliže houbaři v lese přebíhají přes cestu zajíci nebo křižují-li cestu houbařovu staré babky, způsobí mu to smůlu a mnoho hub prý nenajde.

Sluka čili vráskovec, velmi pozdní letní houba není nikdy na tabulích ve škole doporučena, ač je úhledná, chutná a dosti častá. Na Táborsku, na Č. Budějovicku jí říkají: Kuky - muky. Další moje práce bude v »Ročence«. Ivan Hron.

Rčení o houbách a houbařích. U nás na Moravě se říká »pochodil jako hubkař« (když totiž ničeho nepořídil). »Mnoho hub, málo chleba«, což podle Smotlachy platí pro příliš vlhká léta, r. 1947 pravdou nebylo. »Máme houby (houbec)«, »dostal jsem houby« atd., čili nic. Jan Výtasa.

O sběru a lidových jménech hub na Humpolecku psal jsem již v předešlém ročníku a promluvím ještě v příštím sešitě. Ant. Čáp era.

Pořizuji si matriku hub, při čemž maluji houby akvarelem.

MUDr. Jaroslav Vurm.

Žltkár. Málo jsem o houbách psal a ještě se při mém jméně vpletla chyba. V Smotlachově Atlase hub (Myc. practica) — Hřib žlutomasý — str. 191: Podle Kubáta slove na vých. Slovensku (Prešovsko) »žetkár«, má býti ž l t k á r od slova žlutý. Písmeno »l« bylo tu vysázeno jako »e«. A když už jsem při tomto druhu, v Krkonoších (Benecko) jej nazývají »podmáslík« podle chuti nakyslého podmáslí.

J. Kubát.

G. Pěstování hub.

Dr. F. Smotlacha:

Základní pravidla pro pěstování žampionů.

(Podrobnosti viz v ročence ČMS 1948.)

Od konce první světové války do dneška jsem zahrnován některý čas menší, jindy větší měrou písemnými, ústními i telefonickými dotazy stran pěstování hub, zvl. žampionů. Bylo to za tu dobu již nejméně tisíc dotazů, které jsem zodpověděl, čili tolik již zájemců chtělo se věnovati u nás pěstování žampionů. Bohužel výsledky tohoto zájmu jsou nakonec nepatrné. Jednak je to jen povrchnost zájmu, která nemůže vésti k úspěchu, jednak obtížnost problému, který není naprosto tak jednoduchý, jak se na první pohled zdá. Pěstování hub vyžaduje totiž nejen dobrou znalost hub samých a jejich života, nýbrž i zkušeností praktických. Nechci se zde zabývati celou otázkou, t. j. pěstováním všech hub, nýbrž omezím se pouze na žampiony, a to ještě na jejich pěstění v zimě, kdy je nejhodnotnější, nejvýhodnější a nejžádoucnější. Uveďme zde jen základní body:

1. **Vhodné místo.** Pěstujeme-li žampiony v zimě, pak to mohou býti sklepy, bývalé doly, jako je to na př. u Paříže, kde zimní pěstování žampionů vzniklo, bývalé kryty, stáje, skleníky, kůlny a p.

2. **Teplota, vlhkost vzduchu, světlo.** Má-li býti úroda časná a hojná, je třeba udržovati v těchto místnostech nejen stálou vlhkost vzduchu, nýbrž i teplotu, jež má činiti trvale v průměru 16—19° C s hranicemi dolů 8° a 32° nahoru. Mírné světlo neškodí.

3. **Záhonky** k pěstování žampionů mohou býti různého tvaru, při čemž se přihlíží k místnosti. Je-li dostatek prostoru, tvoří se nejčastěji vysoké, dlouhé hrobky v průřezu ve tvaru rovnoramenného, trochu sníženého trojúhelníka. Délka stran asi 60 cm. Podobně jsou upraveny i záhonky poloviční, na př. při stěně. Páteří takovýchto hrobkových záhonků je hlína,

pak přijde silná vrstva hnoje a konečně na jeho povrch zase vrstva 2 až 3 cm hlíny.

4. **Hnůj.** Nejvhodnější a nejúspěšnější jest čerstvý nebo skoro čerstvý normální hnůj koňský. Může to ovšem také býti i koňský hnůj starší, hnůj kozí, ovčí, rašelina a p.

5. **Úprava hnoje.** Pro účel pěstování žampionů je důležitá zvláštní úprava hnoje. Řídí se druhem a stářím hnoje a tím, zda mají býti na něm pěstovány pečárky v létě či v zimě. Úprava tato bývá také obyčejně i v knihách uváděna. Tento zvláštní způsob úpravy platí právě jen pro čerstvý hnůj koňský, a jest v podrobnostech různá, podle jakosti a stáří hnoje. Ba někdy vyžaduje, aby se docílilo správného hnoje i doplňky rašelinou, plevami, slamou jemně řezanou a p. (Dokončení příště.)

H. Nižší houby a bakterie.

O nižších (a malých) houbách a bakteriích píšeme v ČČSH od jeho začátku. Ovšem věnovati jim můžeme jen zcela málo místa, když nemáme ho dostatek pro houby velké. Jsou nám však vítány stručné, názorné a obsažné články a zprávy, obsahující poznatky o nižších houbách a bakteriích zvlášť důležité a zajímavé. Kdo chceš přehlednou informaci o nižších a malých houbách, hledej si je ve Smotl. barev. Atlase (Mycologia practica), kde je systematický jejich přehled.

Pamatujeme také, že naše vysoké školy technické mají zvláštní ústavy pro nižší houby (mykologie kvasná, mléčná a p.), jež my měly býti spíše nazývány ústavy mikrobiologickými, neboť zahrnují i studia bakterií a dokonce i virů (virusů). Stejně jsou, na př. na mediciné, důležité ústavy bakteriologické, jež ovšem ani studium virů (virusů), ani studium nižších hub, na př. kvasinek, nemohou pominout. I zde by název „ústav mikrobiologický" byl jistě na místě. Vzpomeňme, že na př. penicillin je produkt nižších hub. Činnost dnešních ústavů bakteriologických na mediciné a mykologických na technice je ovšem velmi odlišná. Prvé mají za úkol hájiti člověka proti nemocem, druhé říditi a zdokonalovati zemědělskou produkci rostlinnou i živočišnou.

Konečně máme hlavně na vysokých školách zemědělských ústavy pro rostlinnou pathologii (to ovšem je nejen botanika, nýbrž i zoologie), kde se pracuje s nižšími houbami, které způsobují nemoci rostlin. Také v tomto směru uplatňuje se ČČSH od svého začátku a má v tomto oboru dodnes vynikající spolupracovníky (Prof. Baudyš, Dr. Picbauer a j.). Jub. ročník ČČSH (XXV.) nemůže stačiti všem našim autorům, proto právě se vydává letos věd. ročenka, jako jeho samostatný doplněk. To nám umožní, že v ročníku XXVI. budeme moci věnovati nižším houbám a bakteriím aspoň trochu místa. Smotlacha.

Ch. Fotografický atlas hub. Ročenka. Knižnice ČČSH.

F. a J. Kodlovi: **Naše poznámky ke Smotlachovu atlasu.**

Smotlachův Atlas hub „Mycologia practica", díl I., je nejen krásný, ale přeskrásný, fotografie budí úžas. Popisy hub jsou srozumitelné a praktické hlavně tím, že je uvedeno, v jakém prostředí a v kterém kraji ty které houby rostou. Poznámky k němu? Aby vyšel co nejdříve ve druhém vydání, a také ve druhém dílu.

Poznámky k houbám, které budou uvedeny ve II. dílu: Destice chřap.: Sbíráme ji od r. 1943, kdy nám byla doporučena na přednášce ČMS jako chutná houba gulášová. Nacházíme ji ve své m. zahradě pravidelně každého jara v trávě mezi mlázím smrkovým a jedlovým. Úprava: na omastku zpěnit cibulku, přidat špetku kmínu, papriky, potom oprané, nakrájené houby. Dusit až do vysmahnutí šťávy, přidat na kostičky nakrájené (oloupané a oprané) syr. brambory, trochu podlít vodou, posolit

a dusit do uvaření brambor. Takto upravujeme i čechratky, mladé hnojníky inkoustové atd. Loupák (klouzek) sličný, slizký a ostatní používáme do smaženice, malé plodnice zavářímе spolu s ostatními houbami do octa. Hř. hořký či žlučník roste pravidelně v naší myk. zahr. a je často zaměňován „takéhoubaři" za kozák (soudí tak podle barvy klobouku a slabě růžového nádechu rourek), málokdo z těchto houbařů si je tak jist svojí znalostí hub, aby na vyzvání ten „kozák" neochutnal. Takto jsme zachránili mnohá hubná jídla — z jinak nezávadných hub — od vyhození. Kováře a koloděje (také koláře) sbíráme v Šárce, Tuchoměřicích i v nebušickém „Hlásku". Z velkých smažíme řízky (jako z ostatních hřibů), malé plodnice dáváme do octa, ostatní sušíme, smažíme, používáme do drobenkového houbovce atd. Hř. šupinatý roste v Tuchoměř. i v Hlásku, též jsme se s ním setkali ve Sloupu u Davle.

•

Jubilejní ročenka ČMS (název: Mykologická ročenka 1948 — Dr. Fr. Smotlacha: Základy vědy o houbách (1948), která se chystá, obsahuje soubor krásných, obsažných, lidově psaných vědeckých článků od nejlepších čs. pracovníků v houbách — mykologů o houbách, shrnujíc pro každého důležité nové výzkumy a sdělení z mykologie theoretické i praktické. Část prací, které pravděpodobně přijdou do této ročenky, hlásili již autoři jejich v tomto sešitě ČČSH. Ovšem nevíme, zda všechny tyto práce budou moci býti v této ročence otištěny (chystáme další podobné knihy!), neboť vedle nich je tam již z dřívějška připraveno mnoho velmi význačných článků nejen od autorů, které známe z posled. ročníků ČČSH, nýbrž i od starších, případně i zemřelých. V tomto směru bude ročenka také vzpomínkou na naše vynikající mykology zemřelé v posledních letech, někdy i vlivem útrap z okupace a z okupantů (Baláček, Dr. Bohuslav, Schmidt, Ing. Sak, Dr. Voženílek atd.). Mimo to čekáme od řady našich vynikajících spolupracovníků zvláštní práce pro ročenku. Prostě ročenka bude jedinečným příspěvkem k doplnění čs. vědy o houbách — k doplnění čs. mykologie. To, co bývá obsaženo ve dvou ročnících ČČSH, bude zde sděleno najednou. V každém případě bude ročenka překvapením. Odběratelům ČČSH bude poskytnuta za sníženou cenu jako prémie. Redakce.

I. Zajímavosti z hub. Dotazy. Oslavy.

Fr. Semeráková: **Naši hrobaři — největší houbaři.**

Divíte se? Že by hrobaři, kteří vládnou jen s lopatou a motykou, měli nějakou zvláštní příležitost? Což pak hřbitov je les?

Vidíte, a mají! A jakou příležitost! Letos jsem se zastavila u jednoho takového hrobařského houbaře. Právě měli k obědu hříbkovou polévku. Hříbky v tu dobu právě v lesích nerostly. Na otázku, kde je našli, měli pro mne záhadné úsměvy do široka, na celou tvář. Oni, že mají revír pro jiné zakázaný, les, kde rostou i jiné houby, ne jen hříbky. A po svatosvatém slibu, že nikomu ani muk, mi vyzradili, jak na hřbitově houbaří. Co vyroste hříbků, kozáků, křemenáků a podhříbků. Toť se ví, že jsem se divila a talíř hříbkové polévky snědla, byla výborná.

Po obědě (věc důvěry) mne vedli na hřbitov a ukazovali, kde stály hřiby jako hrnce veliké, kde je u cesty přikrývali, kde jim vyrostou kozáci i křemenáci, takže mají houby bez hledání. Zrovna jsme na veliké hrobce nalezli blízko thuje široký Smotlachův hřib B. hortensis, u jiného hrobu, kde stály dva růžové keře, kozáčka jako vojáčka, a co hlavní, pod lipou mezi kořáním čisté, krásně bělostné hříbečky, jako oblázky, jen se vylouply ze zajetí. Jak mi hrobař pověděl, někdy po dešti našel hřiby až 15 cm vys. skoro uprostřed hřitova u hlavní cesty. A jiný hrobař (nesmím prozradit kde) pod starými hřízovými alejemi nalézá ráno křemenáčků celý košík. Za léto nasuší víc, nežli roztoulaný houbař, který slídí po širošírých lesích. A ještě podělí příbuzenstvo a i odprodá.

Jsou tedy naši hrobaři největší houbaři.

B. Čejka:

Proč sbírám houby?

Sběrem hub zabývám se již z toho důvodu, že jsem velkým milovníkem přírody po všech stránkách. Obdivuji její krásy a zázraky a rád vnikám do tajemství, jejichž je v přírodě tolik. A houby — t. j. kapitola sama pro sebe. Co zde krásy, co tajemného, ba pohádkového! Co les poskytuje zdraví, vzduchu a duševního osvěžení, co radosti při sběru jahod, malin, borůvek, ostružin, brusinek. Ale to je zajímavé, že při sběru těchto plodů nemá člověk radost takovou, jako když nalezne houbu — hřiba, kozáka atd. Proč právě nález houby vzbudí v člověku takovou radost a proč právě její nález zanechá v duši člověka vzpomínku po mnoho let a proč právě houba vytvoří mezi nejlepšími kamarády při sběru rivaly, kteří při současném shlédnutí houby dají se do hádky, komu náleží a třeba se pro houbu hněvají. Sběr hub považuji za nejkrásnější a nejzdravější sport člověka — jak napsal již také prof. Smotlacha v ČČSH —, který sbližuje člověka s jedinou světskou neoblomnou spravedlností — s přírodou — a vychová i duši člověka k dobrotě, ušlechtilosti a spravedlnosti, jíž je tolik třeba na tomto světě.

•

Při t. zv. branné vycházce 10. XII. 1947 uložil učitel žákům II. roč. 2. měšť. šk. chl. v Košířích, aby prozkoumali lesní houštinky v Kavalírce, ve stránce pod statkem Cibulka a za vozovnou v Motole. Žáky hledání hub bavilo, pilně je snášeli, nalezli i kalichovky drobounkých rozměrů v mechu. Tři rozpustilejší na konci tohoto průzkumu, aby si přišli na své, podívali se i do korun stromů, jeden z nich napodobil veverku. Druhý den nám osvědčená poradna při Myk. úst. prof. Smotlachy houby ochotně určila a kořist branné vycházky se ocitla za okny školní chodby na výstavce, a to: dřevnatka mnohotvárná, choroš lesklý, chorošec různobarvý, kržatka průsvitná, kalichovka jehlicovitá, penízovka hlíznatá a sametonohá, pevník purpurový, pevník srstnatý, rážovka ruměnná, struhák oranžový, třepenitka zakouřená a zápašná. Karel M. Jakoubek.

Z vánočních a novoročních přání redaktorovi ČČSH vyjímáme:
... Aby rostlo hojně hub a červi aby vyhynuli. — Josef Bílek.
... Hodně zdraví a hodně hub (zvláště hřibů). — Manž. Kódlovi.
... a závistivci ať dají pokoj ... — Ivan Skořepa.

K náplni věd. ročenky ČMS, MVŮ a ČČSH vybrala redakce můj následující článek (původně byl určen do ČČSH): Junák houbař: J. K. Baby. — Vzpomínka na malířku Čechovou-Liebscherovou: Milada Dvořáková. — Podzimní houby s trochou filosofie: Josef Háša. — Z mých vzpomínek: JUDr. Václav Houser. — Jedno potřebné ...: Ivan Hron. — Houby základem života: Jaroslav Chytil. — O významu houbařství v boji proti rakovině: Bohdan Jarchovský. — Otravy muchomůrkou zelenou ve Velké Britannii: Vladimír Krabovský. — Omyly v pěstování hub: Spálený Jan. — Já bídný »hříšník«: Vilém Werner. Jak patrno, bude obsahovati ročenka ČMS 1948 články opravdu hodnotné, bez nichž se nikdo z našich čtenářů nemůže obejít. Proto poskytneme ji všem jakožto prémii ČČSH za velmi sníženou cenu.

Chci přispěti ke zdaru ročenky svým houbařským feuilletonem »Povídání bludného houbaře«.
Spisovatel K. Juda.

Zápach hadovky, o němž jsem psal v minulém ročníku ČČSH, doplním a zakončím dalším sdělením v 9.-10. čísle ČČSH. Dr. V. I. Staněk.

Za hlívu holubí, kterou jsem si namaloval, děkuji nejen ústavu prof. Smotlachy, který mně ji poskytl, nýbrž i p. Odvárkovi, který ji přinesl 19. I. 1948 do přednášky a sbíral na Slovanském ostrově. Jde tu podle prof. Sm. o formu (odrůdu) hlívy ústřičné. Byla shora krásně modrá a 1 kg těžká. 26. I. 1948. Rudolf Mlnařík.

»Musejní společnost« v Rokycanech, (jichž lesy jsou snad největší z obec. lesů v Č., kde i Hradec Kr. má veliké obecní lesy) založila skupinu (odbočku) mykologickou, jejímž vedením byl jsem pověřen. Bohužel, pro nedostatek času podává za mne zprávu p. odb. učitel Josef Pešek. Panu předs. ČMS Smotlachovi poslal jsem letos svoje houb. diapositivy. Na výstavce zdejší Mus. společnosti byla vystavena i houb. literatura, Smotl. Atlasy, ČČsH atd. MUDr. Kamil Jáger.

Jaroslav Jeřábek:

Jak se psalo o houbách v červenci 1905.

Citáty z knížky: „Naše jedlé houby. Sbírka nejlepších předpisů úpravy jedlých hub v domácnosti a kuchyni."

„V botanické části, kterou napsal Josef Nový, agronom., III. kapitola: „U některých jedovatých hub jsou prý jen jednotlivé části jedovatými. Tak u muchomůrky načervenalé jsou prý jedovatými jen kůže a obojek a části jsou prý také jedovatými u muchomůrky tigrované a snad prý též u muchomůrky červené. Jsou to muchomůrky, z nichž červená usmrcuje mouchy. Ale nejezme jich nikdy. Pečárka jedovatá mívá **na vrchu kloboučku zbytky plachetky v podobě porůznu roztroušených výběžků.** Jedovatá má naspodu kloboučku růžové, až čokoládově zbarvené lístky i zahoďme takové žampiony, byť bychom při tom zahodili i některý žampion jedlý. Jedovatá má hloubek dutý. Maso pečárky jedovaté je odporné chuti a zapáchá po opiu (mladých makovicích)." „K hřibům, jichž je více druhů, je podobno několik hub jedovatých, z nich nejnebezpečnější jsou satanáš a kovář. Satanáš přelomen vždy změní barvu. Zčervená a zmodrá snad zlostí, že nemohl vykonati příšerný úkol svůj. I hloubek prozradí satanáše svou tloušťkou a napuchlým prostředkem, též krvavou nebo nachovou barvou svou i krvavým síťkováním. — Kovář má vyklenutý, masitý klobouk, plstnatý, olivově i nachově zbarvený, později hnědý, konečně lepkavý. Spodek klobouku je pomerančový. Hloubek z počátku napuchlý, později stejný, žlutočervený, dole pomerančově hnědý, pokrytý červenou žilnatou síťkou, věštící smrt. Žlutavé maso v lomu zmodrá. — Nesbírejme hřibů, majících zevnitř pomerančové nebo červené otvory, třeň červený a síťkovaný a modrá-li při nalomení maso jejich!"

Tak bylo napsáno v době, kdy již pečárky byly sbírány pro kuch. potřebu. Ovšem o modráky byl spor, který propagace našeho ústavu osvobodila z pokračování. Dnes tyto citáty mohou býti jen pro obveselení. (4. X. 1947.)

•

Máme vynikajícího spolupracovníka odb. uč. kol. Aloise Petraše, jejž znáte z jeho článků v ČČSH. Ten rozvíjí velikou činnost pro povznesení svého žactva i v houbách. Založil ve škole houbařský kroužek, jehož činnost je tak úspěšná a žactvu tak milá a užitečná, že by příkladu jeho měli následovati všechny naše školy měšťanské, střední, odborné atd. Samospráva jeho žáků na škole vydává také svůj časopis. Zde čtěte článek z něho od žákyně měšť. školy:

Anna Marešová (JUK):

Houbaři, houbaři, letos se Vám nedaří...

Pěkně jsme letos (1947) z jara začínali. Od dubna jsem chodila na silnici pod Háje na velký lipový pařez, na kterém rostly ve stovkách plodnice chutné opěnky. Bylo jich tolik, že jsem chodila nevšímavě mimo naše ostatní posly jara. Abyste věděli, které to jsou, tak vám alespoň řeknu, kdy jsem co po prvé našla. Nejprve se ukázala penízovka dubová. Našli jsme ji na Radlici, když jsme na stráni trhali jateníky. Bylo to 1. dubna. — Za týden potom jsem viděla na louce pod Kozlíkem zvonovku jarní a na stráni nad Květkovicemi bylo jako naseto penízovek provázkových. A potom začalo to nešťastné sucho a my s ním přišli o pěkné sametové hříbky májové, které jsem tenkrát marně hledala i ve „farském" na Kobylanech. Alespoň že uprostřed června se semtam smiloval dubový lesík nad myslivnou u Zíchova nějakým tím osmahlým hříbečkem dubovým a v doubčí nad koupalištěm se zažlutilo, ale jenom málo, liškami na smažení. A pak zase nic, až náhle se zdálo, že se všechno obrátilo k dobru, když na počátku července zaprší. Tehdy to vypadalo

v našich lesích pro houbaře krásně, tak jako to jiná leta vyhlíží až koncem srpna, když je u nás většina hub v nejbujnějším růstu. Byli jste v tu dobu na houbách v lesích pod Netřebem? Tam byl na každém kroku hříbek, někdy dva i tři, takže jste měli za chvíli hub, že vám na ně jeden košíček ani nestačil, nebyl-li to právě pořádný rukovák-bramborák.

Ale bohužel ten houbový ruch a shon trval necelých 14 dnů, neboť brzy sluníčko, které se letos činilo, vypálilo naše lesy, takže naše země v nich praskala a hříbky mizely. Mizely i ostatní druhy hub, jen tu a tam živořil nějaký ryzec pýřitý, u nás se mu říká kravina, vysušená syrovinka nebo holubinka nazelenalá s rozpraskaným kloboukem. A pak i ony zmizely a marně jste bloudili v lese za kořistí. Nikde nic. A marná byla i naše naděje, že snad trochu naprší a že půjde opět měsíc „nahoru", bude zase houbařům dobře.

Obsah Č. Mykologie (4. sešit): Prof. Kavina: Blána buněčná u hub. — Prof. Macků: Theorie houbových kultur. — Dr. Herink: Život a mykol. dílo zesnulého odb. učitele H. Schmidta. — Dr. Cejp: Houbová antibiotika I. — Ing. Schaefer: Lactarius ichoratus Fries. — Nečásek: O výtrusu druhu Geaster pectinatus Pers. — Mirko Svrček: Dva vzácné koprofilní diskomycety.

PhDr. Jan Klicman, prof. obch. akademie v Klatovech, náš význačný spolupracovník, od něhož do ČČsH mnoho čekáme, byl 19. II. 1947 veřejně prohlášen doktorem filosofie. Promoce se konala v Collegiu maximu právnické fakulty staroslavné university Karlovy v Praze. Gratulujeme mu jménem všech čtenářů a žádáme o články a zprávy. Dr. F. Smotlacha

Napsal jsem »Výběr hub« pro knihu »Chrudimsko a Nasavrcko«, jež vyšla

Obr. 29. **Třetí soubor čs. mykologů** (čtvrtý bude v chystané jub. ročence a pátý v 9. a 10. č. XXV. roční. ČČsH) obsahuje dvě řady vynikajících našich nejstarších spolupracovníků a čs. mykologů. Všechny je dobře znáte z ČČsH. Napřed (a) klademe řadu moravskou (ČČsH, ČMS a MVÚ mají na M. 3.000 přátel a příslušníků, v Č. na 7.000). Je vedena mykologem opravdu zasloužilým prof. vys. školy zeměd. a zároveň přednostou (ředitelem) Výzkumného ústavu pro rostlinnou pathologii v Brně p. ing. Dr. Ed. Baudyšem. Našim samostatným spolupracovníkem je od začátku. Mohu potvrditi, že prof. Baudyš je jedním z nejpilnějších sběratelů a nejlepších znalců nižších i vyšších hub zvl. pathologických. Náš ústav byl již před 25 lety přímo zahrnován jeho sběry. Proto i sbírky jeho z pathologie rostlin jsou dnes jedny z nejbohatších vůbec. Znáte jej také z jeho článků v ČČsH. Následuje vrch. kontrolor ČSD v. v., dříve přednosta stanice v Č. Velenicích a naposled v Rohatci, p. Spytihněv Krejčí, jenž je rovněž jedním z nejpilnějších našich mykologů. Ten má v našem archivu dobře na sto zpráv a článků ze všech oborů mykologie. Že jsou to zprávy a pojednání cenná, dosvědčuje fakt, že se mu podařilo nalézti svého času po prvé v ČSR u Č. Velenic hadovku císařskou (Ithyphallus imperialis K.), s »vajíčkem« svrchu purpurovým a později u Rohatce na M. pověstný střecham bedlovitý (Secotium agaricoides Cz.) P. předn. Krejčí byl u mne za houbami od r. 1918 mnohokrát v Praze i na Zámečku. Následuje vynikající znalec českých hub p. ř. uč. Jan Juránek, Německé na Moravě. Jeho články v ČČsH od r. 1918 budily vždycky velikou pozornost. Za »starými« pány, ale v plné síle a energii, od nichž ještě mnoho čekáme, následuje mykolog z generace mladší (roz. 1908) p. Ing. Jaroslav Rozehnal, dnes předseda MNO v Kostelci u Zlína. Je to nároživý fotoamatér, houbař, myslivec a milovník přírody vůbec. Nám poskytuje pro ČČsH i ročenku krásné fotografie hub, jež budí podiv každého. Prosíme ho, aby v nich pokračoval. Na Moravě máme ještě mnoho mykologů dalších. Ty prosíme o vhodné fotografie k tisku.

za spolupráce prof. gymn. Alexandra Křížka. Trojbarevný tisk, barevné přílohy, tiskla Unie v Praze. K. Kudrna.

Můj program pro letošní rok jest uspořádati v Jablonném na podzim výstavu. V. Nepokoj.

Houby ve škole nás sice zajímají, ale mělo by o nich býti více napsáno ve školních knihách. Také vhodné barevné tabulky by byly velmi vítány. I praktikum by se nám líbilo, neboť mnoho spolužáků zajímá se dnes o přírodu i o houby.

Zdeněk Flum, stud. a člen MVÚ.

Pro příští čísla ČČSH a pro Ročenku ČMS chystám své práce o léčivých houbách.

MUDr. Ferdinand Janoušek.

K. Styky s cizinou. Cizí literatura. Houby v cizině.

Jaro Mišková ský:

Co je a jak se připravuje gruzď, oblíbená houba u Rusů?

Le champignon »grouzdje« salé, un plat favori chez les Russes.

Článek Dr. Smotlachy „Z ruské literatury mykologické", uveřejněný v tomto časopise r. 1947 (str. 42), vyvolal pochopitelný zájem v kruzích Čechů, kteří poznali slovanský východ. V Praze žijící pí E. Ž., jež prožila dětství v Kurganu na Sibiři, kde měl její otec pivovar, se nezabývá mykologií pro nedostatek času. Přece však má zkušenosti s houbami, které se sbíraly v kurganských lesích. Pamatuje se dobře na jedlé houby, zvané gruzď, v množném čísle gruzdi. Byly to bílé nebo bělavé plodnice s lupeny pod kloboukem, obyčejně do důlků prohnutým, a rostly zpravidla ve skupinách. Společné jméno gruzď zahrnovalo dva druhy:

1. „Mokryj gruzď" (vide Smotlacha: Lactarius piperatus Scop., ryzec peprný) rostl u Kurganu poměrně řídce, výhradně v březovém lese. Býval vyhrabáván zpod listí ze země, zvláště mladé zdravé plodnice, hodící se k nakládání v soli. Plodnice byly barvy smetanové, místy na-

Řada mykologů z Čech (b) je zajímavá tím, že její příslušníci byli nebo jsou všichni řediteli škol měšť., které ovšem si mohou gratulovat, neboť jsou to opravdu vynikající znalci přírody a dobří pracovníci. První tři jsou pensisté. Seniorem (nar. 1866) je p. řed. Václav Sládeček z Ml. Boleslavi. Je vynikajícím znalcem hub vůbec, a ve svém kraji zvláště. Zde našel na př. i čisařku. Práce jeho v ČČsH jak z dob jeho začátků, tak dnes jsou velmi hodnotné. Prosíme ho o další, stejně jako jeho následovníka p. řed. v. v. Fr. Kolaříka (nar. 1879). Ten je jedním z nejpilnějších a nejstálejších spolupracovníků MVÚ, ČČsH a ČMS. Má v každém ročníku ČČsH několik zajímavých článků a obrazů. Jeho fotografie hub pocházejí většinou od jeho syna Jaromíra K., prof. přírodopisu. P. řed. Kolařík založil ve svém rodišti Č. Skalici i odbočku ČMS (MVÚ). Třetím v řadě, nar. r. 1881, je p. řed. Fr. Filip, rovněž spolupracovník ČČsH od začátku a vynikající znalec hub, zvl. z okolí Strakonic. Čtvrtým je p. řed. Fr. Trojna z Ústí n. O. Také ten je spolupracovníkem MVÚ od jeho začátku, jsa svědkem toho, že jsem se vzdal za Rakouska jednoročního práva a že jsem, nechtěje býti důstojníkem, podnikl vojenský výcvik pouze osminedělní. Tento výcvik konal jsem vždy o prázdninách s učiteli. R. 1911 v Josefově, kde jsem uspořádal pro své kolegy učitele, jichž tam bylo mnoho, houbař. kurs a výstavu. Zde se se mnou a s houbami seznámil i p. řed. Trojna, který od té doby ve výzkumu hub pokračuje a jen jeho choroba dnes brání mu ve větším rozmachu. Přejeme mu plného uzdravení a těšíme se na jeho články.

Smotlacha.

hnědlé, s chmýřím na okraji klobouku. Podle uvedeného popisu mohl to být i jedlý ryzec podlehnutý či skvrnatý (Lactarius controversus Pers.), případně také jedlý, avšak ostře palčivý, ryzec pýřitý (L. vellereus Fr.). V tom směru zjedná jasno dotaz u ruských mykologů.

2. „Suchoj gruzď" (vide Smotlacha: Russula delica Fr., holubinka mírná či bezmléčná) rostl v jehličnatém lese, skoro pravidelně v mechu nebo pod mechem. Méně vzácný a méně ceněný než „mokryj gruzď", sbíral se též k nakládání v soli. Byl vždy krásné bílé barvy a měl-li na klobouku nějakou skvrnku, již jej vyhazovali.

Aby se zmírnila jich palčivost, byly gruzdi nejprve máčeny dva až tři dny v čisté vodě, která se vyměňovala. Pak se naložily ve vrstvách, prosypaných solí, do dřevěné nebo hliněné nádoby, kde se nechaly vykvasit. Takto nakládané gruzdi byly oblíbeným jídlem. V postní době nahrazovaly maso i nádivku do pirohů a pirožků. Jinak se podávaly jako příkrm k masu, jako salát i v jiné rozmanité úpravě. — O dávné oblibě, které se těší gruzď u ruského lidu, svědčí toto přísloví: „Nazvalsja gruzďom, polezaj v kuzov!" Česky přeloženo: Nazval ses gruzděm, pospěš do koše! Přísloví, odpovídající smyslem českému: Kdo se dá na vojnu, musí bojovat — to jest: Když jsi převzal závazky, plň je! — ukazuje, že ruský lid sbíral zvláště hledané gruzdě do koše z lýčí nebo stromové kůry, nazývaného „kuzov". Archaický výraz „kuzov", co by košík, potvrzuje starobylost přísloví, které je důkazem, že staří Rusové nejen houby sbírali, ale také do čeho je sbírali. Za tento kulturně historický poznatek vděčíme užité jazykovědě, která umožňuje tak odhrnouti clonu s dávné minulosti.

Růžena Smotlachová: Houby jižní Francie.

Champignons du Sud de la France.

II. Marasmius Oreades Bolt., špička obecná.

Z našich běžných hub nejvíce na pobřeží Středozem. moře a Francie mne překvapila naše obyčejná špička obecná, která však tu byla nápadná svou velikostí. Kdežto u nás je to hubka drobná, která na mezích a pastvinách v bujně zelené trávě tvoří kruhy a pruhy, zde na pastvině asi 10 min. od moře patří mezi houby větší, ba velké, neboť její kl. je 8-10-15 cm šir. s nožkou přiměřeně silnou a dlouhou. Zdá se mi, že zde vedle velmi příznivé polohy na teplém pobřeží mořském v bujné zelené trávě, kterou si špička i tam pěstuje, přispívá i půda, že mohla vyrůsti po příznivém dešti v tak obrovské velikosti. Půda je zde totiž plná živin, neboť pobřeží mořské v tomto místě je mírně skloněné. Na něm široko daleko rozkládá se řídký borový les a v něm pastvina, kde právě rostly tyto špičky. Za deště z celého svahu nad pastvinou stékává sem voda a snáší sem živné látky, které snad při růstu těchto mimořádně velikých plodnic špičky se zde uplatňují. Tam špičku obecnou ovšem z Francouzů, s kterými jsem se stýkala, nikdo neznal a nesbíral, ačkoliv jevili o houby zájem a na př. žampiony sbírali. Jinde jsem se se špičkou již nesetkala, takže nevím, jak veliká roste jinde ve Francii. U Saint Raphaëlu rostla ve velikosti jistě podivuhodné.

Český dopis z Vídně. Veleváž. pane doktore: Váš »Atlas hub« jsem náhodou zde viděl a líbil se mi velice. Kdy vydáte II. díl? Dovoluji si Vám zaslati svoji »Pilz Fibel«. V dokonalé úctě

T. Černohorský, vídeň. mykolog,
Vídeň 16.

Výtrusy hub byly nalezeny i na sev. pólu. Při výzkumu polohy sev. magnetického pólu zjistil prof. Polumin (Kanada), že v polárním vzduchu jsou i bakterie a výtrusy hub. 27. XI. 1947.

Jaroslav Jeřábek.

Miliony a miliardy výtrusů, které vytvářejí naše velké houby, na př. muchomůrky, bedly, hřiby, dostávají se do vzduchu větrem, ba i stratosférou tak daleko i na př. na sev. pól. Vyklíčí ovšem jen tam, kde najdou vhodné podmínky. Veliká většina jich hyne. Proto jsou jich miliardy.

Smotlacha.

Smotlachova staročeská ovocná zahrada (Hradec Král.) utrpěla ve své školce odkopků a semenáčů za sucha r. 1947 poměrně jen menší škody. — Chraňte velké čmeláky, t. j. čmeláčí matky, které začnou létat s prvními květy na ovocných stromech a keřích a je opylovat.

Dvojí jaro. Jelikož velikým suchem byla příroda r. 1947 již v září a říjnu předčasně uspána k zimnímu spánku, reagovala velmi silně na deště a teplo především v listopadu 1947, kdyby byly nepřišly v polovině listopadu mrazy, byla by příroda se probudila, t. j. mnohé keře a stromy rozvila. Toto nebezpečí se opakuje dnes (5. II. 1948), kdy píši tuto stať. Jaro je přede dveřmi, sněženky kvetou a prodávají se v Praze na trhu. Náš výzk. ústav a přednášky jsou zaneseny zimními houbami: kržatka průsvitná, sametka, hlíva ústřičná atd.

Studujme podrobně letošní rané jaro a jeho houby. Smotlacha.

M. In memoriam.

Josef Roudnický: **Přední český botanik prof. Kavina zemřel.**

Na začátek roku mnoha významných jubileí padl stín smutku. Truchlivá zpráva, že 21. ledna 1948 zemřel náhle profesor Č. vys. uč. technického v Praze PhDr. Karel Kavina, zarmoutila všechny jeho přátele a jemu blízké. V plném rozmachu tvůrčích sil klesl neúnavný pracovník zvučného jména, nedovršiv ještě věku 58 let. Vys. škola zeměd. a les. inženýrství ztrácí v něm svého řádného profesora a bývalého děkana (šk. r. 1930/31), Čs. akademie zeměd. svého presidenta, Čs. nár. výbor pro potravinovou a zemědělskou organisaci Spoj. národů (FAO) svého předsedu, rovněž tak i pražský odbor Čs. botan. spol. Ztráta, kterou utrpěla česká věda botanická a současně i veřejný život odchodem osobnosti tak vynikající a representační, bude v dohledné době stěží plnohodnotně nahrazena.

Zesnulý projevil již z mládí nadání a jeho životní dráha se vyznačovala stálým a rychlým vzestupem. Narozen 4. září 1890 na Smíchově, maturoval r. 1908 na malostranské reálce s vyznamenáním. Střední škola, na níž působili mnozí osvědčení profesoři, dala základ jeho zájmu o přírodní vědy, takže se rozhodl pro další studium na Karl. universitě. Prof. Velenovský, rozpoznav jeho schopnosti, učinil ho svým demonstrátorem a záhy asistentem. Mimořádné nadání a pracovní píle uschopnily Kavinu, promovaného doktorem filosofie, aby se habilitoval pro vysokoškolskou kariéru v oboru botaniky. Záhy povolán na čes. techniku, uplatnil se v jejím profesorském sboru. V uznání své vědecké činnosti byl jmenován členem České akademie, Král. české společnosti nauk, Masarykovy akademie práce i jiných institucí.

Prof. Kavina spojoval živý vztah k národní kultuře s mezinárodním přehledem. Nemaje dosti na působení školském, hleděl zpřístupnit výsledky své práce co nejširšímu okruhu zájemců. Vydal různé vysokošk. učebnice, mezi nimi své stěžejní dílo „Botaniku zemědělskou". Při začátku ČMS byl prof. Kavina po několik let členem jejího výboru (1921—24) a r. 1944 vedoucím sekce jejího poradního výboru. Mykologii věnoval pozornost v rámci kryptogamologie. Prof. Velenovský pojmenoval odrůdu ryzce ryšavého: Lactarius Kavinae Vel.

Tělesná schránka zesnulého učence byla zpopelněna 27. I. ve strašnickém krematoriu za přečetné účasti smutečních hostí. Dostavil se též ministr zemědělství Jul. Ďuriš. ČMS zastupovali místopředseda Dr. Vávra a řed. Pulchart. Procítěné proslovy nad rakví měli rektor techniky Dr. Ing. Ryšavý, děkan vys. šk. zem. prof. Dr. Andrle, za Čs. zemědělskou akademii doc. Dr. Duchoň, za min. zemědělství sekč. šéf Ing. Mališ a jiní hodnostáři. Státní hymnou byl zakončen pietní akt.

*

Želíme znovu a znovu mnoho svých vzácných přátel zemřelých v posledních dobách. Bohužel, nedostatek zpráv, fotografií a životopisů znemožňuje redakci, aby mohla často i na naše význačné spolupracovníky

podrobněji si vzpomenout. Tak v lednu 1948 zemřel náš vynikající spolupracovník, prof. reál. gymn. v Rychnově Rudolf Jansa, jehož zajímavé akce a články sledovali jste jistě v ČČSH. Redakce.

N. Organisace, redakce atd.

O houbařské přednášky, kursy (školy) i výstavy hlásí se u prof. Smotlachy na příští sezónu, květnem počínaje, již dnes mnoho zájemců. Všichni, kteří jste žádali loni, i noví, zajistěte si již nyní aspoň nezávazně jeho vzácný čas. Věnc. Šípek, as. výzk. ústavu.

Dr. Pavel Kurz: **5 kilogramů čerstvých hub v lednu 1948.**

V letošní mírné zimě si houbaři mohli poněkud vynahradit své ztráty v sezóně, která byla tak slabá. Objevily se ve velkém množství penízovky sametonohé. Sbíral jsem je nejen v Černošicích u Solopisk a v Horním Bezděkově, ale i v Praze v parcích. Největší úlovek jsem měl 7. ledna 1948 v ústavní zahradě Myslivečkova ústavu v Kateřinkách, kde jsem nasbíral 5 kg krásných, čerstvých trsů penízovek. Pochutnali jsme si na houbových palačinkách, smaženici, flíčkách a několikrát na dobré bramborové polévce z čerstvých hub; což je v lednu přece jen vzácnost.

Pavel Kurz nasbíral 7. ledna 1948 v jedné pražské velké zahradě 5 kilo penízovky sametonohé, což je dotvrzeno na našem obraze.

Pražské přednášky ČMS prof. Smotlachy jsou velice úspěšné a hojně navštěvovány. Konaly se tentokráte nejen celý podzim, nýbrž i v zimě a pokračují i dnes. Jsou školou nejen hub právě rostoucích, nýbrž i hub ostatních, zvláště těch, o něž je zájem. Probírají se znovu a znovu nejdůležitější rody a čeledě. Přednášky jsou potřebny nejen začátečníkům, nýbrž i pokročilým. Konají se nyní v budově čes. techniky (vysoká škola stavební) v Praze II, Karlovo nám. 17, »U Sedlerů« (což je vedle Černého pivovaru, pod hlavní budovou techniky.) Zač. v 19. hod. Vstup volný. Dr. Rob. Vávra.

Úřadovna ČMS a admin. a red. ČČSH rozeslaly tisíce dopisů po 80 hal., neboť jinak nebylo možno všem jednotlivě odpovídati pro nedostatek času a nákladnost. Každý odpověz. Všichni pošlete dotazníky. Tam, kde byla připomínka, zaplaťte co nejdříce, případně i na dvakrát i na třikrát. ČČSH i ČMS potřebují peněz ke své činnosti. Odkladem se dluhy hromadí. Pamatujte, že letos houby porostou a budou vzácnou potravinou! Fr. Vystyd, jednatel ČMS.

Ročenka ČČSH (Dr. Smotlacha: Základy vědy o houbách — 1948) bude upravena monograficky a poslána každému jako prémie za sníženou cenu (asi 60 Kčs místo 90 Kčs). Bude to kniha pro každého, kdo chce znáti dobře houby, velmi cenná, obsažná a důležitá. Kdo ji prozatím (z důvodů finančních) nechceš, sděl to lask. ihned administraci, aby mu nebyla zasílána. Administrace.

Žáky, studenty a začátečníky v houbách, pro něž je ČČSH — přestože je to jediný list přísně vědecký a přitom zároveň lidový — domněle příliš těžký, uspokojujeme tím, že v příštím ročníku bude pro ně zavedena zvláštní rubrika: **Pro školu.**

Oč prosíme čtenáře těchto řádků a odběratele ČČSH, sdělili jsme v tištěných dopisech, které jsme ovšem upravili pro každého zvlášť. Stručně opakujeme, co žádáme:

1. Články, práce, zprávy, obrazy pro Ročenku i nový ročník.

2. Životopis a dotazník s fotografií k tisku schopnou.

3. Vyřízení všech našich proseb v dopisech a v ČČSH. Legitimace ČMS poslali jsme všem. Odpověď na dotazy rovněž tam obsažené. Na př., zda chcete novou vědeckou ročenku jako prémii. Kdo ji do konce března 1948 výslovně neodmítne, bude mu poslána.

4. Adresář: a) všech známých vám houbařů, b) vašich spolupracovníků, c) nových odběratelů ČČSH i Atlasu vámi získaných.

5. Získejte nám naším jménem osobnosti pražské, městské i venkovské, za členy ČMS a za odběratele knihovny, školy, čítárny, spolky atd.

6. Zásilky (donášky) čerstvých hub do přednášek v technice (kdo zde chybí ještě?) i ústavu.

7. Upozorněte na články o houbách, pošlete výstřižky z nich. Zde děkujeme znovu p. J. Pecherovi.

8. Vyřiďte — postupně ovšem a podle možnosti — i platy za časopis a příspěvky ČMS. Časopis neupomínal, odběratelé sami neplatili. Účty rostly. Kdo platí hned a včas, platí snadno a lehce. Většina i těch s velkými účty již zaplatila. Děkujeme, neboť jsme poznali, že uznáváte naši práci, kterou bez peněz nelze konat a která se neplacením velice poškozuje.

9. Pamatujte, že všichni odběratelé ČČSH a členové ČMS jsou trvale (i po přerušení odběru a členství ČMS) dále bezplatnými členy Mykol. výzkum. ústavu, stejně jako všichni pravidelní návštěvníci přednášek, ústavu, poraden, vycházek ČMS, ČČSH a MVÚ. Při různých příležitostech možno ústavu poskytnouti příspěvek dobrovolný.

10. Zvlášť také voláme (články, foto, životopis) spolupracovníky staré (od r. 1907, 1912, 1919 atd.) jako pp.: Adamičku, dr. Ambrože, dr. Bayera, Fantiše, Friče, prof. Kneifla, Krůfu, Kudrnu, Mareše, prof. Nábělka, Nemejce, prof. Planzera, prof. Sasku, dr. Staňka, dr. Štefana, inž. Urbana, prof. Valouška, dr. Žofku atd.

Školy, které odebírají ČČSH, sdělte laskavě ihned všechny houbaře ze svého učitelského sboru a z nich referenta. Všem těmto mykologům bude poslána vstupenka (potvrzenka) do lesa, pole a parku na houby. Všichni mohou se státi členy ČMS (příspěvek 20 Kčs, zápisné 5 Kčs) a všichni jsou bezplatnými členy Mykol. výzkumného ústavu. Na školách zařiďte houbařské kroužky žactva (pokud jsou, mají veliké úspěchy), dejte jim číst ČČSH, Smotlachovy Atlasy. Opatřte jim i starší ročníky ČČSH, pokud ještě jsou. Na všech školách mohou býti zařízeny výstavky hub, jež by mohly být školou dány k disposici i pro celou oblast školy. Školní vycházky i s účelem tělocvičným, rekreačním a branným mohou býti konány i na houby. Zaveďte je a přesvědčíte se, že v tomto směru jsou vycházky žactva na houby zvlášť úspěšné. Neznámé houby může škola posílati k určení bezplatné houbařské poradně, Praha III, Karmelitská 14. ČČSH zavede v příštím ročníku rubriky pro školu (začátečníky), ze školy (práce žáků). Učitelé (profesoři) všech kategorií, zúčastněte se této práce.

Každý čtenář, kdo ještě nejsi členem ČMS, můžeš se snadno jím státi. Dopiš si ihned administraci ČČSH o přihlášku. Zápisné je 5 Kčs. Roční členský příspěvek je stanoven na 20 Kčs (možno ovšem platiti a také někteří platí více). Čtenáře ČČSH doporučí ČMS za členy vedoucí red. ČČSH Smotlacha.

Jarní smrže, kačenky, chřapáče, ucháče, kustřebky všichni čtenáři pečlivě sbírejte, studujte a posílejte ústavu do Prahy. Každý si vždy také pořiď obraz nalezené houby s podrobným popisem. Naše smrže jsou často velikou zvláštností. Redakce.

Omylem byly poslány některým členům ČMS dvě připomínky. Bylo to způsobeno dobrovolnou silou v úřadovně, která svého času z přílišné horlivosti napsala některým členům dvě konta, se starším a novějším záznamem.

Prémie. Melzer, Klíč holubinek, posílá se všem odběratelům ČČSH, kdo ji dosud nedostal (pokud to víme). Také školám. Cena její je při placení obratem 15 Kčs, jinak 17.50 Kčs. Komu dosud z různých důvodů nedošla, vyžádej si ji ihned, stojí totiž poštou od knihkupce 25 Kčs.

ČMS a ČČSH potřebují nutně peněz, proto děkují všem, kteří zaslali předplatné i příspěvky. Prosíme o totéž i ostatní. U některých se účet — nebyl čas na upomínky a oni neměli kdy se o to starat — nahromadil. Proto dáváme jim možnost, aby zaplatili na dvakrát (nebo i na třikrát), t. j. v jednom nebo ve dvou měsících. Kdo neplatí, poškozuje dobrou věc, stejně jako ten, kdo dodatečně, napřed opomenuv platit odříká.

Redakce ČČSH a ČMS.

Členové ČMS a odběratelé ČČsH, kteří ještě dlužíte, pošlete laskavě peníze ihned nebo po příštím prvním. Potřebujeme. Na složenku 23112 (Č. mykol. společnost) posílají se hlavně členské příspěvky, na č. 35986 (Dr. F. Smotlacha) hlavně předplatné a dobrovolné příspěvky (dary pro ČČsH a MVÚ). Máte-li jen jeden druh složenek, použijte ji ke všem platům (i pro ČMS, ČČsH i MVÚ), ale sdělte vždy, zač platíte. Vzadu na složence je dostatek místa k tomu. Můžete platiti i složenkou blanko. Přebytečné složenky pošlete příležitostně laskavě zpět.

Vstupenka do lesů a parků na výzkum. Všem odběratelům ČČsH a spolupracovníkům ze škol a p. vydáváme na požádání vstupenku (potvrzení), které je opravňuje ke sběru hub za účelem výzkumu v lesích, lukách, parcích atd. Smotlacha.

Každý čtenář ČČSH pamatuj, že jsi bezplatným členem i Smotlachova Výzkumného výstavu v Praze III, Karmelitská 14 (tel. 454-18), že tento má svoji filiálku v Hradci Králové (Zámeček, p. Nový Hradec Král.), kde je i Smotlachova pokusná mykologická zahrada a staročeská ovocná zahrada a kde se od jara do podzimu ke konci týdne určují také houby.

Legitimace ČMS 1947-48 platí do konce června 1948. V červnu pošleme všem, kdo budou mít zaplacené příspěvky na rok 1948-49, legitimaci novou (20 Kčs). Také všem členům, kteří o to požádají, vydáme potvrzenky (vstupenky) do lesa na houby (ovšem jen členům, kteří odebírají ČČSH). Nezapomeňte připojit známku na odpověď.

Oprava starých prací. Spolupracovníky, kteří mají u nás články ze starší doby, kdy jsme neměli místa k jejich uveřejnění, neboť vycházení ČČSH bylo přerušeno, prosíme, aby si je znovu přečetli (rukopisy samozřejmě nevracíme, každý si pořiď proto vždy opis), podle nových poměrů opravili a redakci znovu poslali. Tím se cena těchto prací silně zvýší.

Podrobný přehled hub chřapáčovitých a zvl. smrží, které rostou na jaře, podá každému Mykologický oběžník (MO), který vyšel ve dvou sešitech v r. 1944. Obsahuje popisy nejdůležitějších druhů hub chřapáčovitých, jakož i všech smrží v kačenek u nás rostoucích. Připojeny jsou i obrázky. Cena Kčs 15.—. Kdo jej nemáš, objednej si jej ihned v administraci ČČsH, neboť záhy bude rozprodán.

OBSAH:

ČČsH. XXV.

A. Články úvodní a zvlášť významné.
B. Základní výzkum a poučení. Klíče hub.
C. Výzkum krajový a lokální. Mykologické zahrady.
D. Prakt. výzkum. Kuchyně. Průmysl, obchod, trhy.
E. Výzkum otrav a nemocí z hub. Houby jedovaté.
F. Názvosloví a lidová jména hub.
G. Pěstování hub. H. Nižší houby a bakterie.
CH. Fotografický atlas hub. Ročenka. Knižnice ČČsH.
I. Zajímavosti z hub. Dotazy. Oslavy.
J. Z mykologické vědy a literatury. Mykologové.
K. Styky s cizinou. Cizí literatura. Houby v zimě.
L. Z ostatní biologie. M. In memoriam.
N. Organisace, redakce atd.

Tento obsah má ČČsH od svého začátku, jenže nebyl dříve tak přesně rozdělen. Rozdělení naše zhodnocuje totiž lépe výzkumnou a vědeckou práci autorů. Umístění článků ve všech částech listu jest rovnocenné a děje se podle obsahu. Ten je celý i prací pro houb. pětiletku a vládní dvouletku.

V příštím ročníku zavedeme na všeobecnou žádost ještě rubriky: **»Pro školu a začátečníky«** a **»Ze školy«**. Prvá bude pro žáky, druhá od žáků. Učitele a profesory prosíme již nyní o materiál.

Vydavatel: Čsl. mykologická společnost v Praze III, Karmelitská 14, tel. 454-18. Odpovědný zástupce: Dr. F. Smotlacha. Redakce a administrace tamže. — Tiskne Živnotisk, Praha XII, Belgická č. 20. — Novinová sazba povolena ředitelstvím pošt v Praze. — Dohlédací poštovní úřad: Praha 8. — Předplatné 75 Kčs. Redakční uzávěrka vždy na začátku čtvrtletí. — Za články si odborně odpovídá každý sám. Rukopisy se nevracejí. Odběr listu lze přerušiti jen včasnou výpovědí, t. j. před konečným sešitem ročníku (čili do měsíce po vyjití předposledního sešitu v ročníku.